

Звіт
Про Стратегічну екологічну оцінку
проєкту оновленої Стратегії розвитку
Марганецької міської територіальної
громади на період до 2027 року та Плану
заходів з реалізації у 2025-2027 роках
Стратегії розвитку Марганецької міської
територіальної громади

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. Зміст та основні цілі документа державного планування – проєкту оновленої Стратегії розвитку Марганецької міської територіальної громади на період до 2027 року та Плану заходів з реалізації у 2025-2027 роках Стратегії розвитку Марганецької міської територіальної громади, їх зв'язок з іншими документами державного планування	5
РОЗДІЛ 2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)	35
2.1. Атмосферне повітря	39
2.2. Водні ресурси	42
2.3. Земельні ресурси, ґрунти та надра	47
2.4. Біологічне та ландшафтне різноманіття, природно-заповідний фонд та національна екологічна мережа	48
2.5. Загальна характеристика тваринного світу	53
2.6. Відходи	53
2.7. Ймовірні зміни стану здоров'я населення, якщо ДДП не буде затверджено	57
РОЗДІЛ 3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)	60
РОЗДІЛ 4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)	67
РОЗДІЛ 5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування	68
РОЗДІЛ 6. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1,3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності – 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків	71

РОЗДІЛ 7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування	75
РОЗДІЛ 8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки)	78
РОЗДІЛ 9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення	81
РОЗДІЛ 10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (за наявності)	85
РОЗДІЛ 11. Резюме нетехнічного характеру інформації, розраховане на широку аудиторію	85

ВСТУП

На сучасному етапі розвитку суспільства все більшого значення у міжнародній, національній і регіональній політиці набуває концепція збалансованого розвитку, що спрямована на інтеграцію економічної, соціальної та екологічної складових розвитку. Поява цієї концепції пов'язана з необхідністю розв'язання екологічних проблем і врахування екологічних питань в процесах планування та прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку країн, регіонів і населених пунктів.

Один з інструментів екологічної політики, який дозволяє поряд з економічними та соціальними факторами враховувати в процесах планування та управління екологічні фактори – екологічна оцінка. Екологічна оцінка заснована на простому принципі: легше виявити і запобігти негативним для довкілля наслідкам діяльності на стадії планування, ніж виявляти та виправляти їх на стадії її впровадження. Екологічна оцінка зосереджена на всебічному аналізі можливого впливу запланованої діяльності на довкілля і використанні результатів цього аналізу для запобігання або пом'якшення екологічних наслідків.

Стратегічна екологічна оцінка (далі – СЕО)– процедура визначення, опису та оцінювання наслідків виконання документів державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, виправданих альтернатив, розроблення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків, яка включає визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки, складання звіту про стратегічну екологічну оцінку, проведення громадського обговорення та консультацій

Метою СЕО є сприяння сталому розвитку шляхом забезпечення охорони довкілля, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я, інтегрування екологічних вимог під час розроблення та затвердження документів державного планування.

Безпосередні вигоди від СЕО для територіальних громад України:

- *забезпечення сталого розвитку*: СЕО дозволяє громаді отримувати екологічні фактори (наприклад, якість повітря, водні ресурси, біорізноманіття) під час планування економічного зростання чи інфраструктурних проєктів, що відповідає цілям сталого розвитку ООН;
- *попередження екологічних ризиків* : СЕО ідентифікує наявні загрози довкіллю від реалізації стратегії (наприклад, забруднення від промислових зон чи деградації земель) і пропонує заходи для їх знищення, що є вимогою статті 11 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку»;
- *громадська участь* : СЕО проводить консультації з громадськістю та забезпечує врахування думок громадян і партисипацію планування;
- *підвищення інвестиційної привабливості громади*: стратегія розвитку громади, яка пройшла СЕО, демонструє відповідність екологічним стандартам, що забезпечує довіру міжнародних донорів та сприяє залученню фінансування.

СЕО може підвищити якість планування декількома способами, зокрема шляхом забезпечення сфокусованого, відкритого до альтернатив підходу, а

також шляхом аналізу цілого ряду потенційних наслідків і можливостей для досягнення більш збалансованих форм розвитку.

РОЗДІЛ 1. Зміст та основні цілі документа державного планування – проєкту оновленої Стратегії розвитку Марганецької міської територіальної громади на період до 2027 року та Плану заходів з реалізації у 2025-2027 роках Стратегії розвитку Марганецької міської територіальної громади, їх зв'язок з іншими документами державного планування

Загальні положення

Стратегічна екологічна оцінка (далі - СЕО) здійснюється на основі принципів законності та об'єктивності, гласності, участі громадськості, наукової обґрунтованості, збалансованості інтересів, комплексності, запобігання екологічній шкоді, довгострокового прогнозування, вірогідності та повноти інформації у проєкті документа, міжнародного екологічного співробітництва.

Метою стратегічної екологічної оцінки є сприяння сталому розвитку шляхом забезпечення охорони довкілля (флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, надр, клімату, повітря, води, ландшафту, природних територій, та об'єктів), безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я, матеріальних активів, об'єктів культурної спадщини, інтегрування екологічних вимог під час розроблення та затвердження документів державного планування.

Стратегічна екологічна оцінка документів державного планування дає можливість зосередитися на всебічному аналізі можливого впливу планованої діяльності на довкілля та використовувати результати цього аналізу для запобігання або пом'якшення екологічних наслідків в процесі стратегічного планування.

Об'єктом оцінки даного звіту є документ державного планування – проєкт оновленої Стратегії розвитку Марганецької міської територіальної громади на період до 2027 року (далі - Стратегія) та План заходів з реалізації у 2025-2027 роках Стратегії розвитку Марганецької міської територіальної громади (далі - План заходів) – для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, виправданих альтернатив, розроблення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків.

Внесення змін до Стратегії та розробка Плану заходів здійснювалася на основі: оцінки потреб заінтересованих сторін та вигодонабувачів (бенефіціарів); оцінки гендерного впливу; урахування розвитку територіальної громади; урахування принципів державної регіональної політики, визначених Законом України «Про засади державної регіональної політики», відповідно до Законів України: «Про місцеве самоврядування в Україні»; «Про стратегічну екологічну оцінку», з урахуванням положень та завдань Указу Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року», постанов Кабінету Міністрів України: від 04.08.2023 №816 «Деякі питання розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх

реалізації та проведення моніторингу реалізації зазначених стратегій і планів заходів», від 04 серпня 2023 р. № 817 «Деякі питання розроблення Державної стратегії регіонального розвитку України і плану заходів з її реалізації та проведення моніторингу реалізації зазначених Стратегії і плану заходів»; наказу Міністерства розвитку громад та територій України від 21.12.2022 №265 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад».

Під час проведення СЕО проєкту оновленої Стратегії розвитку Марганецької міської територіальної громади на період до 2027 року та Плану заходів з реалізації у 2025-2027 роках Стратегії розвитку Марганецької міської територіальної громади Заяву про визначення обсягу СЕО було оприлюднено 16.06.2025 на офіційному сайті Марганецької міської ради (<https://mn.otg.dp.gov.ua>) в розділі «Екологія - Стратегічна екологічна оцінка» за посиланням: <https://mn.otg.dp.gov.ua/meshkancyu/ekolohiia/strategichna-ekolohichna-otsinka> та внесено до Єдиного реєстру СЕО Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України через Єдину екологічну платформу «ЕкоСистема» 17.06.2025.

Стратегічне планування в Марганецькій міській територіальній громаді

Стратегічне планування – системний шлях до управління змінами й досягнення консенсусу в усій громаді, а також створення спільного бачення економічного майбутнього громади, творчий процес визначення проблем та погодження реалістичних цілей, завдань і стратегій, здійснення яких вирішить ці проблеми. Стратегія розвитку громади необхідна для визначення головних напрямків розвитку її інфраструктури, проведення системної роботи з поліпшення бізнес-клімату, розширення інвестиційних можливостей, покращення інфраструктури територій. Стратегічне планування також потужний інструмент об'єднання бізнесу і місцевої влади для створення публічно-приватних партнерств, що має позитивний вплив на місцевий діловий клімат та конкурентне становище, а також на вирішення інших питань, пов'язаних з рівнем життя громадян.

Оновлена Стратегія розвитку Марганецької міської територіальної громади на період до 2027 року є документом, що визначає тенденції та основні проблеми соціально– економічного розвитку громади, стратегічні та оперативні цілі, пріоритети розвитку на відповідний період, основні завдання, етапи та механізми їх реалізації, систему моніторингу та оцінки результативності.

Проєкт Стратегії та План заходів розроблено на підставі: Закону України «Про засади державної регіональної політики», Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», постанови Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695 «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021 – 2027 роки (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 13 серпня 2024 р. №940), з урахуванням положень та завдань Указу Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до

2030 року», постанов Кабінету Міністрів України : від 04.08.2023 №816 «Деякі питання розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації та проведення моніторингу реалізації зазначених стратегій і планів заходів», від 4 серпня 2023 р. № 817 «Деякі питання розроблення Державної стратегії регіонального розвитку України і плану заходів з її реалізації та проведення моніторингу реалізації зазначених Стратегії і плану заходів», рішення Дніпропетровської обласної ради від 07 травня 2025 року № 502-25/VIII «Про внесення змін до рішення обласної ради від 07 серпня 2020 року № 624-24/VII «Про Стратегію регіонального розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року», відповідно до вимог Методичних рекомендацій щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад, затверджених наказом Міністерства розвитку громад та територій від 21.12.2022 №265. Оновлена Стратегія враховує затверджені Урядом зміни до Державної стратегії регіонального розвитку (далі – ДСРР) від 13 серпня 2024 року, Оновленої Стратегії розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року, забезпечуючи приведення завдань та заходів Стратегії у відповідність із ДСРР.

Актуалізація Стратегії та розробка Плану заходів здійснювалася на основі: оцінки потреб заінтересованих сторін та вигодонабувачів (бенефіціарів); оцінки гендерного впливу; урахування розвитку територіальної громади; урахування принципів державної регіональної політики, визначених Законом України «Про засади державної регіональної політики»; використання територіально-орієнтованого підходу та смартспеціалізації.

Стратегія розвитку Марганецької ТГ як планувальний документ є основою для успішного функціонування Марганецької міської територіальної громади (далі – Марганецька ТГ), ефективного використання ресурсів, залучення інвестицій і сталого зростання, навіть в умовах воєнного стану, охоплюючи широке коло питань, починаючи від відновлення інфраструктури, економіки і до питань розвитку культури, розвитку молоді, соціального захисту, безбар'єрності, гендерної рівності. Методологія розроблення та реалізації Стратегії передбачає розроблення Плану заходів з її реалізації. Для кожного з визначених напрямів розвитку розроблені стратегічні та операційні цілі, завдання розвитку Марганецької міської територіальної громади на період до 2027 року.

Стратегія відпрацьовувалась робочою групою, що визначала напрями розвитку та сфери прикладання необхідних зусиль з оновлення Стратегії. Визначені на основі цього підходу стратегічні цілі мають характер довгострокових напрямів розвитку, тоді як операційні цілі/програми орієнтуються на реалізацію пріоритетних завдань. Саме вони, будучи ключовими елементами Стратегії, визначають сценарії та шляхи досягнення стратегічних цілей.

Модель розробки Стратегії було обрано, виходячи з потреб громади. Основні завдання проєкту оновленої Стратегії виходять з нових викликів, які потребують реагування на рівні Стратегії:

- післявоєнне відновлення економіки і соціальної сфери;

- потреби у посиленні енергетичної безпеки;
- зростання навантаження на систему охорони здоров'я та соціального захисту;
- зміни у демографічній ситуації в громаді.

Відправним пунктом розробки проєкту оновленої Стратегії був соціально-економічний аналіз в умовах воєнного стану, оновлення SWOT-аналізу, стратегічних, операційних цілей та завдань до них.

Оновлений SWOT - аналіз приведений в табл.1.1.

Таблиця 1.1. Оновлений SWOT-аналіз Марганецької міської територіальної громади

СИЛЬНІ СТОРОНИ (позитивні фактори громади, які можуть бути використані для її розвитку)	СЛАБКІ СТОРОНИ (негативні фактори громади, які заважають її розвитку)
Навколишнє природне середовище	
1. Наявність родовища марганцевих руд	1. Інтенсивне забруднення навколишнього середовища, зумовлене високою концентрацією промисловості, використанням застарілих технологій та наслідками воєнних дій
2. Родючі землі та сприятливий клімат для розвитку сільського господарства	2. Розташування громади в 30-ти кілометровій зоні Запорізької АЕС
3. Розташування Миколаївського водосховища.	3. Руйнування трубопроводів водопостачання та водовідведення, що призводить до забруднення води та проблем із забезпеченням населення питною водою
4. Помірно-континентальний клімат з посушливим літом і малосніжною зимою	4. Збільшення популяції комах та інвазійної рослинності на березі колишнього Каховського водосховища внаслідок руйнування греблі
Економіка	
5. Розвинений промисловий сектор: підприємства, які належать до промисловості, зокрема металургії, гірничодобувної та переробної промисловості	5. Немоżliвість повного використання наявних виробничих потужностей промислових підприємств
6. Наявність вільних трудових ресурсів	6. Нестача ефективних механізмів підтримки та стимулювання малого і середнього бізнесу
7. Наявність вільних земельних ділянок, об'єктів нерухомості, виробничих площадок для залучення	7. Низька інвестиційна привабливість та конкурентоспроможність на європейському ринку через воєнні

інвестицій на створення нових об'єктів промисловості	ризики та потребу підприємств у модернізації
8.Розвинений ринок роздрібно́ї торгівлі	
Науково-технічна сфера та інновації	
9.Розгалужена система закладів освіти (дошкільна, загальна середня, позашкільна, професійно – технічна, фахова передви́ща).	8.В умовах воєнного стану організація освітнього процесу відбувається з урахуванням безпекової ситуації з використанням дистанційної форми роботи.
	9.Низька інвестиційна привабливість, а також унеможливлена участь у міжнародних грантових проєктах у зв'язку із знаходженням в зоні бойових дій
Демографічна ситуація і ринок праці	
10.Чисельність населення громади становить приблизно 18,7% населення Нікопольського регіону	10.Відтік висококваліфікованих кадрів через війну та економічну невизначеність.
11.Зростання трудового потенціалу за рахунок ВПО	11.Відсутні можливості перспективного працевлаштування особливо для молоді
	12.Скорочення чисельності населення, старіння та низький рівень народжуваності
Транспортна інфраструктура	
12.Автомобільний шлях національного значення	13.Руйнування інфраструктури та проблеми з логістикою через бойові дії
13.Розвинена дорожньо-транспортна інфраструктура	14.Дефіцит коштів на будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання автомобільних доріг
14.Автомобільний шлях регіонального значення в Україні пролягає територією Дніпропетровської та Запорізької областей	
15.Залізнична станція	
Житлово-комунальне господарство	
16.Доступність централізованого водопостачання та каналізації: магістральний водогін завдовжки 77,9 км від Запоріжжя до Марганця	15.Високий фізичний знос очисних і каналізаційних споруд, мереж централізованого водопостачання
17.Швидка адаптація підприємств ЖКГ до роботи в умовах військових ризиків	16.Пошкодження житлових і комунальних об'єктів унаслідок бойових дій
18.Забезпечення теплопостачанням бюджетних установ міста та організацій котельнями, що працюють на альтернативному паливі	17.Перебої в електропостачанні через артилерійські обстріли

19.Вдосконалення системи управління житловим фондом шляхом створення об'єднань співвласників багатоквартирних будинків	18.Відсутність сміттєпереобних підприємств та сміттєсортувальних станцій
20.Активне впровадження програм з енергозбереження в будівлях, встановлення енергоефективних технологій, таких як сучасні котли, системи теплоізоляції, що дозволяє знижувати витрати на енергоносії	19. Наявність значної заборгованості населення за спожиті житлово-комунальні послуги
21.Системне покращення благоустрою територій: зелені зони, парки, ремонт доріг, освітлення та інші інфраструктурні проекти, що підвищують рівень життя мешканців	
Соціальна сфера	
22.Добре організована система соціального захисту населення, включаючи допомогу пенсіонерам, людям з інвалідністю, багатодітним родинам, підтримка малозабезпечених верств населення.	20.Неможливість повноцінного функціонування музею та бібліотек на території громади через загрози обстрілів, залежність від роботи електромережі
23.Прозорі ініціативи влади: цифрові сервіси тощо	21.Культурні послуги менш доступні у прифронтових зонах
24.Наявність дистанційного навчання та гнучких програм перепідготовки фахівців у соціальній сфері	22.Обмежений доступ до Інтернет зв'язку у разі відсутності електропостачання
25.Максимально зручні і доступні умови для отримання адміністративних послуг	23.Низька туристична активність через безпекові ризики
26.Розвинена галузь охорони здоров'я, розширення медичних послуг	
Державне управління	
27.Налагоджене співробітництво з донорами та міжнародними організаціями і партнерами	24.Дотаційність міського бюджету
28.Оперативна взаємодія з військовою адміністрацією району та області для підтримання безпеки і логістики	25.Монопрофільність економіки, залежність рівня надходжень до міського бюджету від стану справ на бюджетотворюючому підприємстві
29.Активне впровадження електронних послуг, зокрема через платформу Дія	
30.Наявність державних програм підтримки у сфері агропромисловості та інфраструктури	

Політичні фактори	
1.Залучення допомоги міжнародних організацій для відновлення громади після бойових дій, модернізації державного управління та реалізації реформ	1.Порушення стабільності в банківському секторі, що призведе до зниження доступності фінансування для бізнесу та підвищення вартості кредитів
2.Успішна адаптація політик підтримки ВПО як фактор розвитку економіки та соціальної сфери	2.Ескалація та розширення військових дій, що посилює наявні негативні тенденції
3.Розвиток е-урядування та підвищення відкритості влади	3.Зниження доступності державного фінансування економічних, соціальних і інфраструктурних проєктів через пріоритетність потреб оборони
Економічні фактори	
4.Модернізація промисловості та інфраструктури: впровадження новітніх технологій в гірничодобувній, металургійній промисловості, модернізація транспортної інфраструктури, покращення логістичних маршрутів.	4.Високі темпи інфляції, зниження купівельної спроможності населення, фінансова нестабільність домогосподарств та бізнесу
5.Розвиток ІТ-галузі та створення сприятливих умов для технологічних бізнесів	5.Бюрократичні перешкоди для бізнесу, високе податкове навантаження та відсоткові ставки на кредитні ресурси.
6.Розвиток медичного, освітнього та культурного туризму	6.Дефіцит зовнішнього фінансування та звуження можливостей доступу до міжнародних ринків капіталу
7.Державна підтримка малого та середнього бізнесу та фермерства	7.Перебої у постачанні сировини та компонентів для виробництва
8.Розвиток «зеленої енергетики» та енергоефективності	8.Посилення міжнародної конкуренції та падіння цін на сільськогосподарську продукцію на світових ринках
Соціальні фактори	
9.Підвищення представленості жінок в бізнесі та управлінні	9.Зростання дефіциту робочої сили
10.Поширення програм навчання цифрової грамотності серед населення. Збільшення використання ІІІ для підвищення ефективності соціальних послуг: автоматизація процесів надання допомоги, моніторинг потреб громадян та поліпшення доступу до медичних і соціальних послуг	10.Поглиблення соціальної нерівності через нестабільність економічної та політичної ситуації в країні
11.Розвиток молодіжного підприємництва через підтримку стартапів	11.Відтік високоосвічених та висококваліфікованих трудових кадрів

12.Модернізація освітніх програм із акцентом на цифрові навички та STEM	12.Поглиблення дефіциту Пенсійного фонду через старіння населення та відтік молоді за кордон
13.Залучення громади до процесів прийняття рішень та розвиток ініціатив для підтримки психічного здоров'я	13.Погіршення стану ментального здоров'я населення з огляду на небезпеки воєнного часу
14.Розвиток інклюзивного суспільства через освітні програми, соціальну допомогу та культурні ініціативи, спрямовані на покращення доступності різних категорій населення	14.Скорочення соціальної допомоги для людей з інвалідністю та вразливих груп населення
Наука та технології	
15.Розвиток цифрових платформ для електронного урядування	15.Відставання у розвитку цифрових технологій та інфраструктури через війну і недостатнє фінансування науково-дослідних робіт
16.Впровадження точного землеробства, агротехнологій та використання зелених технологій	16.Проблеми з електропостачанням та цифровою інфраструктурою гальмують технологічні розробки
17.Розвиток науково-дослідних центрів та інноваційних хабів у тісній співпраці з місцевими підприємствами.	17.Втрата наукового потенціалу регіону, зокрема через відтік фахівців
Екологічні фактори	
18.Інвестування в відновлювані джерела енергії дозволить знизити залежність від традиційних джерел енергії та зменшити викиди CO ₂ .	18.Забруднення навколишнього середовища через військові дії, зокрема погіршення якості повітря, знищення природних екосистем
19.Впровадження інновацій у водоочищенні та збереженні водних ресурсів, а також розвиток переробки відходів та створення замкнутих екологічних циклів	19.Використання підприємствами застарілих технологій, що погіршують екологічну ситуацію в громаді
20.Збільшення кількості зелених зон та екологічно чистих територій, включаючи парки і рекреаційні зони.	20.Аварії на ключових генеруючих потужностях, таких як Запорізька АЕС, можуть призвести до масштабних екологічних катастроф

SWOT-аналіз Марганецької міської територіальної громади проведено робочою групою, виходячи з матеріалів дослідження соціально-економічного стану громади з залученням до процесу фахівців майже усіх сфер життєдіяльності громади.

Характеристика порівняльних переваг, викликів та ризиків перспективного розвитку Марганецької ТГ здійснювалась на основі оцінки стартових умов місцевого розвитку шляхом SWOT-аналіз:

сильні сторони: наявні внутрішні позитивні фактори або ресурси, які можуть бути використані для формування конкурентних переваг;

слабкі сторони: наявні внутрішні негативні фактори громади, які заважають її розвитку та можуть бути визначені як протилежності сильним сторонам чи як відсутність деяких сильних сторін;

можливості: позитивні фактори зовнішнього впливу (наявні або найбільш ймовірні), які можна використати для розвитку громади;

загрози: негативні фактори зовнішнього впливу (наявні або найбільш ймовірні), які перешкоджають розвитку громади.

Порівняльні переваги (визначені в результаті аналізу сильних сторін і можливостей).

Сильними сторонами є наявність значних покладів марганцевих руд, розвиненої дорожньої - транспортної інфраструктури, доступність до основних енергоресурсів, достатня кількість трудових ресурсів, розташування поряд з потужними промисловими центрами, наявність вільних земельних ділянок, об'єктів промислової нерухомості. Ці сильні сторони є порівняною перевагою Марганецької міської територіальної громади, оскільки можуть бути підтримані такими можливостями, як зростання, в перспективі, світового попиту на продукцію металургії та створення сприятливого інвестиційного клімату в Україні.

Поєднання сильних сторін та можливостей дасть поштовх для залучення на територію громади інвестицій, направлених на диверсифікацію економіки, на створення нових підприємств легкої промисловості, розвиток машинобудування.

Виклики (визначені в результаті аналізу слабких сторін і можливостей).

Збільшення повноважень ОМС та фінансового забезпечення завдяки проведенню реформи місцевого самоврядування та децентралізації влади, сприятиме модернізації і підвищенню енергоефективності в житлово-комунальному господарстві, оновленню технологічного та медичного обладнання в закладах освіти та охорони здоров'я, впровадженню новітніх технологій в очищенні питної води та знезараженні стічних вод.

Очікуване створення державою сприятливого інвестиційного клімату в Україні у т.ч. для іноземних інвесторів, орієнтованого на розвиток малих міст сприятиме залученню інвестицій в розвиток громади, диверсифікації її економіки, подоланню безробіття у т.ч. працевлаштуванню жінок, стимулюванню розвитку малого та середнього бізнесу, відновленню роботи підприємств легкої промисловості і у кінцевому підсумку – зменшенню дотаційності міського бюджету.

Реформа житлово-комунального господарства, відновлення Програми державної допомоги на ремонт житлових будинків ОСББ дасть можливість виконання капітальних ремонтів житлових будинків, зменшити їх рівень енергоспоживання та стимулюватиме створення нових об'єднань співвласників житлових будинків. Державна підтримка житлово-комунального господарства, посилення, на законодавчому рівні, відповідальності власників квартир за несвоєчасні розрахунки за отримані ЖКП поліпшить фінансово-

економічний стан комунальних підприємств, підвищить рівень оплати за послуги, та надасть можливість покращити матеріально-технічну базу комунальних підприємств, що в свою чергу поліпшить якість послуг.

Введення на державному рівні обов'язкового медичного страхування населення підвищить рівень надання йому медичної допомоги, через що зменшиться рівень захворюваності та смертності, підвищиться якість життя та знизяться темпи природного скорочення населення.

Ризики (визначені в результаті аналізу слабких сторін і загроз).

Несприятливий бізнес-клімат в Україні є серйозною загрозою, для таких слабких сторін громади, як монопрофільність економіки, брак робочих місць для жінок через закриття або згортання виробництва на підприємствах легкої промисловості, незначна частка малого та середнього бізнесу у структурі економіки та дотаційність міського бюджету.

Зниження попиту на продукцію металургійної галузі та галузі машинобудування може призвести до зупинки містоутворюючого підприємства, що призведе до зростання рівня безробіття, соціальної напруги, зменшення доходів міського бюджету. В свою чергу, падіння покупної спроможності населення призведе до зменшення попиту на товари і послуги малого бізнесу, збільшення заборгованості за ЖКП.

Неефективна державна політика у сфері управління відходами, не контрольованість з боку держави підприємств, які використовують природні ресурси та відсутність механізмів впливу ОМС на підприємства, які забруднюють навколишнє середовище, призводять до забруднення навколишнього природного середовища, поглиблюють вплив таких слабких сторін громади, як високий рівень забруднення атмосферного повітря промисловими підприємствами, велике накопичення твердих побутових та промислових відходів, відсутність їх переробки та утилізації та створюють умови для подальшого погіршення стану довкілля.

Високий рівень ресурсоенергоємності виробництва та житлово-комунального господарства створює додатковий ризик в умовах зростання світових цін на енергоносії.

Неефективність державної соціальної політики посилить прогнозоване скорочення трудових ресурсів, збільшення фінансового навантаження на одного працюючого та негативні демографічні тенденції: старіння населення; високий рівень смертності та погіршить фінансовий стан комунальних підприємств через збільшення заборгованості населення за ЖКП.

Визначення Місії, стратегічного Бачення

Стратегічне бачення Марганецької територіальної громади було визначено робочою групою з розроблення Стратегії розвитку Марганецької територіальної громади.

Марганецька міська територіальна громада – це громада, дружня до бізнесу, комфортна для проживання та відкрита для людей.

Це економічно самодостатня громада, де зберігають індустріальні традиції та розвивають нові прогресивні напрямки діяльності. Це громада, де

створені оптимальні умови проживання для її мешканців та гостей, тут працює свідомий та соціально відповідальний бізнес, який робить щоденний внесок в заможність, комфорт і безпеку громади, вірить в майбутнє та зберігає природу для наступних поколінь. Громада з якісними дорогами та розвинутою соціальною інфраструктурою, з високим рівнем освітніх, медичних, культурних та соціальних послуг, екології, безпеки та правопорядку. Це громада, відкрита для нових ідей та починань, де прислухаються до проблем громадськості та спільно їх вирішують, де створені умови для індивідуального розвитку кожної людини, з ефективною владою та активною громадськістю, які є партнерами у прийнятті рішень та забезпечені розвитку територіальної громади.

Стратегічні та операційні цілі проєкту оновленої Стратегії розвитку Марганецької міської територіальної громади на період до 2027 року

Актуалізація Стратегії зумовлена необхідністю врахування викликів, відображених у Державній стратегії регіонального розвитку на період до 2027 року, серед яких:

наслідки повномасштабної війни російської федерації проти України та їх вплив на територіальні громади та регіони, підвищення ролі безпеки та стійкості до зовнішніх чинників;

набуття Україною статусу кандидата на членство в ЄС, поглиблення ступеня виконання положень Угоди про асоціацію між Україною і ЄС та її державами - членами, та переходу до початку переговорів про вступ України до ЄС;

рекомендацій Організації економічного співробітництва та розвитку щодо необхідності забезпечення зв'язку з процесом відновлення України;

внесення змін до ЗУ «Про засади державної регіональної політики».

Тому до стратегічних та операційних цілей, завдань до них внесені коригування та додані нові до існуючих, які приведені у наступній таблиці.

Таблиця 1.2. Стратегічні, операційні цілі та завдання проєкту оновленої Стратегії розвитку Марганецької міської територіальної громади на період до 2027 року

Стратегічні цілі	
Оперативні цілі	Завдання
Стратегічна ціль 1. Підвищення рівня конкурентоспроможності громади	
1.1. Сильна, спроможна та конкурентоспроможна економіка громади	1.1.1. Забезпечення маркетингового просування громади
	1.1.2. Підвищення інвестиційної привабливості територій та інноваційного потенціалу малого і середнього підприємництва, підтримка залучення інвестицій, популяризація інвестиційних можливостей громади
	1.1.3. Розвиток промислово-виробничого комплексу

	1.1.4. Створення сприятливих умов для розвитку малого і середнього підприємництва. Нові робочі місця, інвестиції та розвиток бізнесу
	1.1.5. Стимулювання підприємницької активності шляхом стимулювання внутрішньо переміщених осіб працездатного віку, ветеранів/-ок війни та членів їх сімей, безробітних осіб до працевлаштування, заснування власного бізнесу
	1.1.6. Розширення сфери застосування праці та стимулювання зацікавленості роботодавців у створенні нових робочих місць
	1.1.7. Реалізація першочергових заходів, спрямованих на забезпечення продуктами харчування та питною водою мешканців громади та внутрішньо переміщених осіб
	1.1.8. Розвиток агропромислового комплексу. Організація сільськогосподарської дорадчої діяльності як інструменту поширення комплексу знань організаційно-управлінського, технічного, технологічного економічного та юридичного характеру, необхідних для ефективного ведення сільськогосподарського виробництва в умовах воєнного стану
	1.1.9. Налагодження діалогу для ефективної кооперації та взаємодії між владою, бізнесом громади
1.2. Туризм	1.2.1. Розвиток культурно-пізнавального, лікувально-оздоровчого, промислового, "зеленого", спортивного та інших видів туризму
	1.2.2. Сприяння належному облаштуванню туристичних маршрутів та об'єктів туристичних відвідувань, їх цифровізації, створенню комфортних, безпечних, безбар'єрних умов для туристів(-ок)
	1.2.3. Промоція туристичного та культурного потенціалу, пам'яток у тісній співпраці з туристичним бізнесом та закладами обслуговування. Подолання наслідків воєнного забруднення на туристичну сферу громади
1.3. Підвищення ефективності управління та використання земельних ресурсів	1.3.1. Забезпечення ефективного використання та підвищення цінності земельних ресурсів, створення оптимальних умов для суттєвого збільшення соціального, інвестиційного і виробничого потенціалів землі, перетворення її у самостійний фактор економічного зростання
	1.3.2. Проведення робіт по інвентаризації земель в межах Марганецької міської територіальної громади
	1.3.3. Розробка технічної документації з нормативної грошової оцінки земель Марганецької міської територіальної громади
	1.3.4. Проведення експертної грошової оцінки та державної експертизи землепорядної документації звіту про експертну грошову оцінку вартості земельної ділянки несільськогосподарського призначення, яка підлягає продажу на умовах викупу та на земельних торгах

	1.3.5. Виготовлення, погодження та затвердження проектів землеустрою щодо відведення земельних ділянок, які підлягають продажу на земельних торгах
	1.3.6. Виготовлення проектів землеустрою щодо організації і встановлення меж територій лісогосподарського призначення
	1.3.7. Виготовлення проектів землеустрою щодо відведення земельних ділянок комунальної власності та технічних документів із встановлення (відновлення) меж земельних ділянок комунальної власності
Стратегічна ціль 2. Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, кліматичному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах	
2.1. Забезпечення інтегрованого розвитку громади з урахуванням інтересів майбутніх поколінь	2.1.1. Здійснення заходів щодо безпеки життєдіяльності, відновлення та стимулювання економічної активності громади
	2.1.2. Сприяння залученню інвестиційних ресурсів, коштів міжнародної технічної допомоги та міжнародних фінансових організацій для розвитку територій
	2.1.3. Сприяння диверсифікації економіки на місцевому рівні, сталому соціально-економічному розвитку громади
	2.1.4. Відновлення громади від наслідків агресії російської федерації
	2.1.5. Заохочення створення нових виробництв з урахуванням потреби у реалізації трудового потенціалу
2.2. Підвищення якості надання освітніх послуг	2.2.1. Покращення матеріально-технічної бази закладів освіти, забезпечення якості освітніх послуг
	2.2.2. Забезпечення закладів освіти шкільними автобусами для забезпечення доступу до якісної освіти для учнів(-ниць) у віддалених населених пунктах громади
	2.2.3. Забезпечення цифровізації освітнього процесу
	2.2.4. Забезпечення рівного доступу до якісної освіти всіх учнів та створення комфортних, безпечних, безбар'єрних умов для всіх учасників(-ць) освітнього процесу; сприяння подальшому розвитку інклюзивної освіти
	2.2.5. Забезпечення функціонування оптимальної мережі різних типів надавачів освітніх послуг для дітей раннього і дошкільного віку у безпечних умовах
	2.2.6. Сприяння розвитку мережі закладів професійної (професійно-технічної) освіти відповідно до потреб регіональних та міжрегіональних ринків праці
	2.2.7. Сприяння збереженню та подальшому розвитку мережі закладів позашкільної освіти
2.3. Підвищення якості надання медичних	2.3.1. Будівництво, реконструкція та капітальний ремонт медичних закладів на території громади. Будівництво та ремонтні роботи укриттів

послуг	2.3.2. Покращення санітарно-екологічної та епізоотичної ситуації в громаді. Здійснення контролю за регулюванням чисельності безпритульних тварин
	2.3.3. Оновлення матеріально-технічної бази закладів охорони здоров'я, забезпечення лікарськими засобами, виробами медичного призначення
	2.3.4. Надання медичних послуг пільговій категорії населення
	2.3.5. Забезпечення умов для надання послуг з реабілітації
	2.3.6. Покращення доступності послуг з охорони психічного здоров'я
	2.3.7. Забезпечення надання якісних медичних послуг у сфері материнства і дитинства
	2.3.8. Забезпечення доступності приміщень, обладнання закладів охорони здоров'я вимогам інклюзивності
	2.3.9. Забезпечення кадрового потенціалу у сфері охорони здоров'я, створення механізму стимулювання молодих спеціалістів, підвищення кваліфікації наявного медичного персоналу, створення сприятливих умов праці, модернізація робочих місць
2.4. Створення умов для занять фізичною культурою та спортом, залучення до здорового способу життя мешканців/-ок	2.4.1. Проведення капітальних/поточних ремонтів будівель, призначених для занять фізичною культурою та спортом, створення безбар'єрних умов для відвідувачів. Сприяння ініціативам з розвитку масового спорту
	2.4.2. Розвиток розгалуженої мережі закладів фізичної культури і спорту, мультифункціональних спортмайданчиків, велодоріжок, спортивних споруд європейського зразка на території громади
	2.4.3. Проведення заходів щодо популяризації здорового способу життя серед мешканців(-ок) громади, розвиток і підтримка професійного спорту
2.5. Культурні послуги та формування національної ідентичності	2.5.1. Формування оптимальної та інклюзивної мережі закладів культури і публічних бібліотек, яка задовольнятиме потреби різних груп населення
	2.5.2. Створення умов для формування якісного кадрового забезпечення системи надання культурних послуг
	2.5.3. Забезпечення населення якісними і доступними культурними послугами
	2.5.4. Здійснення заходів з охорони та збереження культурної спадщини
	2.5.5. Проведення капітальних/поточних ремонтів, реконструкцій будівель мережі закладів культури, створення безпечних, безбар'єрних умов для відвідувачів

2.6. Задоволення потреби населення у якісних адміністративних, публічних, соціальних послугах	2.6.1. Сприяння підвищенню спроможності Центру надання адміністративних послуг (ЦНАП) та забезпечення якісного надання послуг суб'єктам звернення
	2.6.2. Забезпечення фізичної та інформаційної безбар'єрності у ЦНАП
	2.6.3. Формування системи надання соціальних послуг відповідно до потреб населення шляхом модернізації наявних і запровадження нових видів соціальних послуг з урахуванням гендерних особливостей
	2.6.4. Впровадження «соціального кейс-менеджменту» для індивідуального підходу до вирішення проблем громадян(-ок)
	2.6.5. Створення умов для підтримки дітей та молоді та розвитку її творчого потенціалу
	2.6.6. Удосконалення системи управління та адміністрування сфери надання соціальних послуг, забезпечення функціонування та надання якісних соціальних послуг надавачами
2.7. Розвиток цифрової інфраструктури громади та електронних публічних послуг	2.7.1. Сприяння впровадженню цифрових документів у всіх сферах діяльності, у яких необхідна перевірка дійсності документів або отримання копій документів, що посвідчують особу
	2.7.2. Забезпечення оприлюднення органами місцевого самоврядування публічної інформації у формі відкритих даних на Єдиному державному веб-порталі відкритих даних (data.gov.ua)
	2.7.3. Підвищення рівня цифрової грамотності населення
	2.7.4. Забезпечення доступності для осіб з інвалідністю з порушенням зору, слуху та мовлення офіційних веб-сайтів, реєстрів і електронних послуг, доступ до яких забезпечується через Інтернет, органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, заснованих ними підприємств, установ та організацій
	2.7.5. Сприяння соціально-економічному розвитку громади, органів місцевого самоврядування шляхом впровадження сучасних та перспективних інформаційних технологій в усі сфери життєдіяльності громади
	2.7.6. Сприяння у проходженні навчання державними службовцями, посадовими особами місцевого самоврядування та мешканцями регіону навчання з кібербезпеки та кібергігієни. Підвищення рівня практичних навчань у сфері кібербезпеки
2.8. Соціальний захист ветеранів війни та їх сімей, внутрішньо	2.8.1. Соціальний захист та підтримка військовослужбовців, ветеранів війни, Захисників та Захисниць України, сімей загиблих (померлих, зниклих безвісти за особливих обставин) Захисників і Захисниць України; створення умов для

переміщених осіб та інших вразливих груп населення	ефективної реадаптації та соціально-економічної реінтеграції ветеранів/-ок війни
	2.8.2. Соціальний захист і підтримка ветеранів війни та праці, осіб з інвалідністю, воїнів-інтернаціоналістів, осіб, постраждалих внаслідок ліквідації аварії на Чорнобильській АЕС, інших пільгових категорій громадян, сімей із дітьми
	2.8.3. Забезпечення доступності психологічної допомоги та підтримки ментального здоров'я
	2.8.4. Забезпечення функціонування реабілітаційних центрів для учасників бойових дій, осіб з інвалідністю внаслідок війни, а також з надання допомоги дітям та, в тому числі, надання абілітаційної та реабілітаційної допомоги дітям з інвалідністю. Створення інклюзивного та безбар'єрного середовища на території громади
	2.8.5. Забезпечення навчання для можливості інтеграції людей з інвалідністю до робочої сили громади, а також заохочення роботодавців для організації робочих місць
	2.8.6. Сприяння утворенню органами місцевого самоврядування та забезпечення функціонування у територіальних громадах надавачів соціальних послуг
	2.8.7. Забезпечення доступності перекваліфікації для ветеранів/-ок, внутрішньо переміщених осіб та інших представників вразливих груп
	2.8.8. Забезпечення умов для інтеграції внутрішньо переміщених осіб громади. Розвиток підприємництва серед внутрішньо переміщених осіб та ветеранів(-ок)
	2.8.9. Соціальний захист та підтримка дітей
	2.8.10. Проведення регулярного моніторингу потреб внутрішньо переміщених осіб для оперативного реагування на зміни
	2.8.11. Вшанування пам'яті загиблих/померлих Захисників та Захисниць України
	2.8.12. Реалізація Політики Героїв та меморіалізація війни
2.9. Забезпечення розвитку інфраструктури та благоустрою територій	2.9.1. Відновлення та розбудова якісних автомобільних доріг місцевого значення, оновлення мостів, інженерної інфраструктури
	2.9.2. Підвищення рівня якості послуг, що надаються населенню у сфері житлово-комунального господарства
	2.9.3. Придбання спеціального транспорту для комунальних підприємств

	2.9.4. Розвиток інфраструктури громадського транспорту та велосипедної інфраструктури в територіальній громаді
	2.9.5. Ремонт вуличного освітлення
	2.9.6. Модернізація та розвиток вуличної інфраструктури (ремонт пішохідних зон та інше)
	2.9.7. Розвиток житлового будівництва
	2.9.8. Розроблення містобудівної документації та впровадження сучасних практик містопланування з урахуванням принципів інклюзивності та безбар'єрності
	2.9.9. Створення зон відпочинку, реконструкція парків, скверів, зелених зон
	2.9.10. Відновлення житлового та нежитлового фонду громади. Будівництво, реконструкція та ремонт об'єктів житлового та нежитлового фонду
	2.9.11. Підтримка об'єднань співвласників багатоквартирних будинків та ЖБК
	2.9.12. Будівництво, модернізація реконструкція, ремонт мереж водопостачання та водовідведення
	2.10.1. Реалізація проєктів та здійснення заходів щодо зміцнення згуртованості населення з урахуванням викликів від наслідків війни
	2.10.2. Розроблення заходів для превенції потенційних конфліктів у повоєнний період
	2.10.3. Протидія гібридним впливам агресора, проведення інформаційний кампаній
2.10. Забезпечення згуртованості населення з урахуванням викликів від наслідків війни	2.10.4. Відбудова руйнувань війни за принципом «Build Back Better» (відбудувати краще, ніж було)
	2.10.5. Сприяння умов для розвитку волонтерства
	2.10.6. Розвиток національно-патріотичного виховання, посилення, декомунізації та формування національної ідентичності
Стратегічна ціль 3. Розбудова ефективного багаторівневого врядування	
3.1. Розвиток інституційної спроможності органів публічної	3.1.1. Оновлення документів стратегічного планування
	3.1.2. Сприяння запровадженню місцевої статистики, створення інструментів для збору, зберігання та обробки даних місцевої статистики, зокрема гендерно дезаггегованих

влади з урахуванням кращих практик ЄС	3.1.3. Забезпечення застосування принципу гендерної рівності та соціальної інтеграції (ГРСІ) до процесів стратегічного планування та бюджетування, залучення до цих процесів представників вразливих груп населення 3.1.4. Створення умов для ефективної взаємодії органів місцевого самоврядування на різних рівнях, спрямованої на відбудову та комплексний розвиток громади в умовах адаптації до нових соціально-економічних викликів 3.1.5. Сприяння удосконаленню професійних знань, умінь, навичок посадових осіб місцевого самоврядування, зокрема у сфері стратегічного планування, надання публічних послуг, бюджетування, в тому числі гендерно орієнтованого, та залучення інвестицій 3.1.6. Розвиток та удосконалення роботи органів самоорганізації населення та об'єднань співвласників багатоквартирних будинків на території громади
3.2. Розвиток різних форм співробітництва та ефективне управління публічними інвестиціями	3.2.1. Розвиток міжнародного територіального співробітництва, зокрема міжтериторіального, шляхом розбудови міжнародних партнерств, створення умов для укладення угод про міжтериторіальне співробітництво з іноземними партнерами 3.2.2. Сприяння розбудові партнерства та обміну досвідом між органами місцевого самоврядування та іншими суб'єктами регіональної політики щодо ефективності управління та впровадження інноваційних методів роботи 3.2.3. Сприяння залученню коштів міжнародної технічної допомоги та міжнародних фінансових організацій для реалізації публічних інвестиційних проєктів для відновлення та розвитку громади 3.2.4. Запровадження нових підходів до управління публічними інвестиціями у документах стратегічного планування 3.2.5. Впровадження системного підходу до підготовки, скринінгу, пріоритезації, відбору, виявлення ризиків, реалізації, моніторингу та оцінки ефективності публічних інвестиційних проєктів на місцевому рівні для подальшого фінансування з бюджету та з наданням державної підтримки 3.2.6. Посилення фінансової спроможності органів місцевого самоврядування, створення умов для забезпечення виконання органами місцевого самоврядування власних та делегованих повноважень 3.2.7. Сприяння залученню коштів міжнародної технічної допомоги та міжнародних організацій з метою забезпечення охорони культурної спадщини

	3.2.8. Удосконалення механізму здійснення місцевих запозичень до місцевих бюджетів та надання місцевих гарантій
	3.2.9. Забезпечення наскрізного управління інвестиційними проєктами на місцевому рівні за допомогою Єдиної цифрової інтегрованої інформаційно-аналітичної системи управління процесом відбудови об'єктів нерухомого майна, будівництва та інфраструктури (DREAM)
	3.2.10. Забезпечення співпраці Агентства відновлення з місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування у розробленні та реалізації публічних інвестиційних проєктів на місцевому рівні
Стратегічна ціль 4. Енергетична, цивільна та екологічна безпека як основа розвитку громади	
4.1. Забезпечення стійкості громади	4.1.1. Визначення органів, відповідальних за координацію діяльності суб'єктів забезпечення національної стійкості на місцевому рівні
	4.1.2. Створення механізму інституційного забезпечення національної системи стійкості
	4.1.3. Узгодження процедур реагування на кризові ситуації
	4.1.4. Поглиблення міжрегіонального та міжнародного співробітництва у сфері забезпечення стійкості з урахуванням безпекових процесів
4.2. Захист та відновлення навколишнього природного середовища	4.2.1. Відновлення та розвиток територій, які постраждали внаслідок руйнування греблі Каховської гідроелектростанції
	4.2.2. Реалізація комплексу взаємопов'язаних заходів щодо мінімізації та запобігання викидам і скидам забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище, утворення відходів, належного утримання та охорони зелених насаджень на території громади
	4.2.3. Поліпшення екологічного та водогосподарського стану малих річок
	4.2.4. Організація ремонту та реконструкції очисних споруд каналізації, каналізаційних насосних станцій, напірних та самотливих каналізаційних колекторів
	4.2.5. Ремонт зовнішніх та внутрішніх інженерних мереж та систем, зокрема теплопостачання, газопостачання, водопостачання, водовідведення, опалення, електричних мереж
	4.2.6. Збереження та розширення природних територій та об'єктів природо-заповідного фонду
	4.2.7. Упровадження комплексної та ефективної системи управління відходами на території громади

	4.2.8. Організація заходів із підвищення обізнаності мешканців/-ок щодо впливу на екологію їх діяльності
	4.2.9. Зміцнення сховищ небезпечних промислових відходів для забезпечення від техногенних ризиків
	4.2.10. Залучення інвестицій у перероблення твердих відходів
4.3. Енергетична інфраструктура: забезпечення енергетичної безпеки та самодостатності громади	4.3.1. Розвиток генерації електричної енергії з відновлюваних джерел та застосування установок зберігання енергії
	4.3.2. Розвиток розподіленої генерації електричної енергії в громаді
	4.3.3. Розроблення та впровадження муніципальних енергетичних планів
	4.3.4. Модернізація, адаптивність систем теплопостачання
	4.3.5. Забезпечення сталого енергетичного розвитку міста
	4.3.6. Реалізація проєктів із збільшення енергетичної ефективності будівель житлового фонду
4.4. Цивільний захист та безпека громадян	4.4.1. Сприяння збільшенню фонду захисних споруд цивільного захисту з урахуванням принципів інклюзивності та безбар'єрності
	4.4.2. Нове будівництво, реконструкція, ремонт захисних споруд цивільного захисту
	4.4.3. Сприяння забезпеченню захисту населення громади від злочинних та протиправних проявів
	4.4.4. Сприяння розвитку систем оповіщення та інформування населення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій
	4.4.5. Підвищення рівня захисту населення і території громади від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру
	4.4.6. Запобігання і ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій на території громади
	4.4.7. Сприяння створенню (відновленню) безпекових умов шляхом впровадження та реалізації проєкту “Поліцейський офіцер громади”
	4.4.8. Сприяння утворенню та забезпечення функціонування в громаді пожежно-рятувальних підрозділів місцевої та добровільної пожежної охорони
	4.4.9. Забезпечення безпеки та захищеності об'єктів критичної інфраструктури, зокрема: стійке постачання продовольства, водопостачання, енергопостачання, постачання теплової енергії; стійке функціонування транспортних систем
	4.4.10. Організація виконання заходів та робіт з територіальної оборони, спрямованих на протидію воєнним загрозам

Джерело: проєкт оновленої Стратегії розвитку Марганецької міської територіальної громади на період до 2027 року

Зв'язок проєкту Стратегії з іншими документами державного планування

Стратегія узгоджується з стратегічними і оперативними цілями стратегічних документів державного та регіонального рівнів: Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695, оновлено відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 13 серпня 2024 р. № 940 «Про внесення змін до Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки»); Стратегією розвитку Дніпропетровської області до 2027 року, затвердженої рішенням Дніпропетровської обласної ради №627-24/VII від 07.08.2020 року (із змінами від 07.05.2025 року №502-25/VIII), з урахуванням Указу Президента України від 30.09.2019 №722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року».

Також досягнення цілей та завдань Стратегії та Плану заходів здійснюватиметься з дотриманням засад низки документів планування державного рівня, які регулюють та/або визначають вектори розвитку складових довілля. Серед них: Стратегічні цілі державної екологічної політики України (визначені Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» від 28 лютого 2019 року № 2697-VIII); Стратегія екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року (схвалена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.10.2021 № 1363-р); Водна стратегія України на період до 2050 року (схвалена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09.11.2022 № 1134-р); Енергетична стратегія України до 2050 року (схвалена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.04.2023 № 373-р); Стратегія формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року та Операційний план заходів з реалізації у 2024-2026 роках Стратегії формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року (схвалені розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 травня 2024 р. № 483-р); Національна економічна стратегія на період до 2030 року (затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 03 березня 2021 р. № 179); Стратегія розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року (схвалена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10.07.2019 № 526-р); Національна транспортна стратегія України на період до 2030 року (схвалена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.05.2018 № 430-р); Стратегія зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року (схвалена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 серпня 2019 р. № 688-р); Національний план дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року (затверджений Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.04.2021 № 443-р); Національний план управління відходами до 2033 року (затверджений Розпорядженням Кабінету Міністрів України від

27 грудня 2024 р. № 1353-р); Стратегія демографічного розвитку України на період до 2040 року та операційний план заходів з реалізації у 2024-2027 роках Стратегії демографічного розвитку України на період до 2040 року (схвалені Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2024 р. № 922-р). Зокрема метою державної екологічної політики України відповідно до Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» є досягнення доброго стану довкілля шляхом запровадження екосистемного підходу до всіх напрямів соціально-економічного розвитку України для забезпечення конституційного права кожного громадянина України на чисте та безпечне довкілля, впровадження збалансованого природокористування і збереження та відновлення природних екосистем. Досягнення мети відбуватиметься через реалізацію стратегічних та оперативних цілей Стратегії та Плану заходів. Відповідність оперативних цілей Стратегії та завдання / програми/проекти Плану заходів, які найбільше узгоджуються з стратегічними цілями/завданнями/напрямами інших документів державного планування (ДДП) наведено в таблиці 1.6.

Оновлення Стратегії розвитку Марганецької міської територіальної громади на період до 2027 року необхідне перш за все для узгодженості з Державною стратегією регіонального розвитку на період до 2027 року, актуалізація якої спричинена перш за все необхідністю врахування: наслідків повномасштабної війни РФ проти України, підвищення ролі безпеки та стійкості до зовнішніх чинників; набуття Україною статусу кандидата на членство в ЄС та ін., які формують три стратегічні цілі актуалізованої Державної стратегії регіонального розвитку до 2027 року:

I. Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах;

II. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів;

III. Розбудова ефективного багаторівневого врядування.

Проте залишається під питанням узгодженість механізмів реалізації запропонованих проектом оновленої Стратегії ініціатив із існуючою в державі системою програмно-цільового бюджетування та фінансування заходів. Стратегія сама по собі як інструмент планування регіонального розвитку не підлягає фінансуванню з державного, обласного чи місцевого бюджету, тому Стратегія має реалізовуватись через програми соціально-економічного розвитку, цільові програми, проекти розвитку.

Зв'язок Цілей сталого розвитку та стратегічних цілей проекту Стратегії розвитку Марганецької міської територіальної громади на період до 2027 року наведено в таблиці 1.3; аналіз відповідності проекту Стратегії розвитку Марганецької міської територіальної громади на період до 2027 року Державній стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки наведено в таблиці 1.4; аналіз відповідності проекту Стратегії розвитку Марганецької міської територіальної громади на період до 2027 Стратегії регіонального розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року у новій редакції наведено в таблиці 1.5.

Таблиця 1.3. - Зв'язок Цілей сталого розвитку та стратегічних цілей проекту Стратегії розвитку Марганецької міської територіальної громади на період до 2027 року

Глобальні Цілі сталого розвитку	Стратегічні цілі проекту Стратегії розвитку Марганецької міської територіальної громади на період до 2027 року			
	1. Підвищення рівня конкурентоспроможності громади	2. Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, кліматичному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах	3. Розбудова ефективного багаторівневого врядування	4. Енергетична, цивільна та екологічна безпека як основа розвитку громади
1. Подолання бідності	++	++	-	-
2. Подолання голоду, розвиток сільського господарства	++	+	-	-
3. Міцне здоров'я і благополуччя	+	++	-	+
4. Якісна освіта	-	++	-	-
5. Гендерна рівність	-	++	+	-
6. Чиста вода та належні санітарні умови	-	++	-	++
7. Доступна та чиста енергія	-	+	-	++
8. Гідна праця та економічне зростання	++	+	+	+
9. Промисловість, інновації та інфраструктура	++	+	+	+
10. Скорочення нерівності	+	++	+	-
11. Сталий розвиток міст і громад	++	++	++	+
12. Відповідальне споживання та виробництво	+	+	-	++
13. Пом'якшення наслідків змін клімату	+	+	-	+
14. Збереження морських ресурсів	-	+	-	+
15. Захист та відновлення екосистем суші	+	+	-	+
16. Мир, справедливість та сильні інститути	+	+	+	+
17. Партнерство заради сталого розвитку	+	+	++	+

*У клітинках ступінь зв'язку окремих цілей відмічається як “++” – сильний зв'язок, “+” – опосередкований зв'язок, “-” – відсутність зв'язку.

Таблиця 1.4. - Аналіз відповідності проекту Стратегії розвитку Марганецької міської територіальної громади на період до 2027 року Державній стратегії регіонального розвитку (ДСРР) на 2021-2027 роки

Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Марганецької міської територіальної громади на період до 2027 року	Стратегічні та оперативні цілі ДСРР на 2021-2027 роки									
	1. Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, кліматичному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах	1.1. Забезпечення інтегрованого розвитку території з урахуванням інтересів майбутніх поколінь	1.2. Задоволення потреби населення у якісних адміністративних і публічних послугах	1.3. Соціальний захист втеранів війни та їх сімей, внутрішньо переміщених осіб та інших вразливих груп населення	2. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів	2.1. Інфраструктура, стійка до безпекових, соціальних та економічних викликів	2.2. Сильна, спроможна та конкурентоспроможна регіональна економіка	3. Розбудова ефективного багаторівневого врядування	3.1. Розвиток інституційної спроможності органів публічної влади з урахування кращих практик ЄС	3.2. Розвиток різних форм співробітництва та ефективне управління публічними інвестиціями
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Підвищення рівня конкурентоспроможності і громади	+	+	+	+	++	++	++	+	+	+
1.1. Сильна, спроможна та конкурентоспроможна економіка громади	+	+	+	+	++	++	++	+	+	+
1.2. Туризм	+	+	-	-	++	+	+	+	-	+
1.3. Підвищення ефективності управління та використання земельних ресурсів	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
2. Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, кліматичному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах	++	+	++	+	+	+	+	+	+	+
2.1. Забезпечення інтегрованого розвитку громади з урахуванням інтересів майбутніх поколінь	++	++	+	+	+	+	+	+	+	+
2.2. Підвищення якості надання освітніх послуг	+	+	++	+	+	+	+	+	-	+
2.3. Підвищення якості надання медичних послуг	+	+	++	+	+	+	+	+	-	+
2.4. Створення умов для занять фізичною культурою та спортом, залучення до здорового способу життя мешканців/-ок	+	-	+	-	-	-	+	+	-	+

2.5. Культурні послуги та формування національної ідентичності	++	+	++	-	-	-	+	+	-	+
2.6. Задоволення потреби населення у якісних адміністративних, публічних, соціальних послугах	++	-	++	+	+	+	+	+	-	+
2.7. Розвиток цифрової інфраструктури громади та електронних публічних послуг	+	-	++	-	+	-	+	+	-	+
2.8. Соціальних захист ветеранів війни та їх сімей, внутрішньо переміщених осіб та інших вразливих груп населення	+	-	+	++	+	+	+	+	-	+
2.9. Забезпечення розвитку інфраструктури та благоустрою територій	+	+	+	+	+	++	+	+	+	+
2.10. Забезпечення згуртованості населення з урахуванням викликів від наслідків війни	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+
3. Розбудова ефективного багаторівневого врядування	+	+	+	+	+	+	+	++	++	++
3.1. Розвиток інституційної спроможності органів публічної влади з урахуванням кращих практик ЄС	+	+	+	+	+	+	+	+	++	+
3.2. Розвиток різних форм співробітництва та ефективне управління публічними інвестиціями	+	+	+	+	+	+	+	+	+	++
4. Енергетична, цивільна та екологічна безпека як основа розвитку громади	+	+	+	+	++	+	+	+	+	+
4.1. Забезпечення стійкості громади	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
4.2. Захист та відновлення навколишнього природного середовища	+	+	+	+	+	-	+	+	-	+
4.3. Енергетична інфраструктура: забезпечення енергетичної безпеки та самодостатності громади	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+
4.4. Цивільний захист та безпека громадян	+	+	+	+	++	-	+	+	+	+

*У клітинках ступінь зв'язку окремих цілей відмічається як “++” – сильний зв'язок, “+” – опосередкований зв'язок, “-” – відсутність зв'язку.

Таблиця 1.5. - Аналіз відповідності проекту Стратегії розвитку Марганецької міської територіальної громади на період до 2027 Стратегії регіонального розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року у новій

Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Марганецької міської територіальної громади на період до 2027 року		Стратегічні та оперативні цілі Дніпропетровської області до 2027 року																								
		1. Підвищення рівня конкурентоспроможності Дніпропетровської області	1.1. Стимулювання розвитку обраних КВЕДів в рамках смартспеціалізації регіону	1.2. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіональної економіки	1.3. Розвиток промислово- виробничого комплексу	1.4. Розвиток агропромислового комплексу	1.5. Розвиток туристичної сфери	2. Забезпечення інтегрованого розвитку територій та підвищення якості публічних послуг задля збереження та розвитку людського капіталу	2.1. Відновлення та соціально-економічний розвиток територій (активних бойових дій, прилеглих до них територій, сільських територій, монопрофільних)	2.2. Підвищення якості надання освітніх послуг	2.3. Підвищення якості надання медичних послуг	2.4. Створення умов для занять фізичною культурою та спортом, залучення до здорового способу життя мешканців	2.5. Створення умов для розвитку та популяризації культури в регіоні	2.6. Забезпечення доступу населення громад до якісних адміністративних та соціальних послуг	2.7. Розвиток цифрової інфраструктури регіону та електронних публічних послуг	2.8. Забезпечення соціального захисту, підтримки та інтеграції ветеранів і представників інших вразливих груп	2.9. Забезпечення розвитку інфраструктури та благоустрою територій	2.10. Забезпечення згуртованості населення з урахуванням викликів від наслідків війни	Стратегічна ціль 3. Розбудова ефективного регіонального та місцевого врядування	3.1. Розвиток інституційної спроможності органів публічної влади з урахуванням кращих практик ЄС	3.2. Розвиток співробітництва та ефективне управління публічними інвестиціями	4. Енергетична, цивільна та екологічна безпека як основа розвитку регіону	4.1. Забезпечення стійкості регіону	4.2. Покращення екологічної ситуації в регіоні	4.3. Забезпечення енергетичної безпеки та самодостатності регіону	4.4. Створення безпечного середовища
1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
1.Підвищення рівня конкуренто - спроможності громади	+	+	-	+	+	-	+	+	+	+	+	-	+	-	-	-	+	-	+	+	+	+	+	-	-	-

1.1. Сильна, спроможна та конкурентоспроможна економіка громади	+	-	+	+	-	+	+	+	+	+	+	-	-	-	-	-	+	-	+	+	+	+	+	-	-	-
1.2. Туризм	+	-	+	-	-	+	+	-	-	-	-	-	+	-	-	-	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-
1.3. Підвищення ефективності управління та використання земельних ресурсів	+	-	+	+	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-
2. Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, кліматичному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах	+	-	+	+	-	+	++	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+
2.1. Забезпечення інтегрованого розвитку громади з урахуванням інтересів майбутніх поколінь	+	-	+	+	-	-	++	+	+	-	+	-	-	-	-	-	+	+	+	+	+	+	-	-	-	+
2.2. Підвищення якості надання освітніх послуг	+	-	+	-	-	-	+	+	+	-	-	-	+	+	-	+	+	-	+	+	+	+	-	-	+	+
2.3. Підвищення якості надання медичних послуг	+	-	+	-	-	-	+	+	-	+	-	-	-	-	-	+	+	-	+	+	+	+	-	-	+	+
2.4. Створення умов для занять фізичною культурою та спортом, залучення до здорового способу життя мешканців/-ок	+	-	-	-	-	+	+	+	-	-	++	+	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.5. Культурні послуги та формування національної ідентичності	+	-	+	-	-	+	+	+	-	-	-	+	+	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.6. Задоволення потреби населення у якісних адміністративних, публічних, соціальних послугах	+	-	+	-	-	-	++	-	+	-	-	-	++	-	++	+	-	+	+	+	+	+	-	-	+	+
2.7. Розвиток цифрової інфраструктури громади та електронних публічних послуг	+	-	+	-	-	-	+	-	+	-	-	-	+	+	-	-	-	+	+	+	+	-	-	-	+	-
2.8. Соціальних захист ветеранів війни та їх сімей, внутрішньо переміщених осіб та інших вразливих груп населення	+	-	+	-	-	-	+	+	+	+	-	-	+	-	++	+	-	+	+	+	+	+	-	-	-	-

2.9. Забезпечення розвитку інфраструктури та благоустрою територій	+	-	+	+	-	-	+	+	-	-	-	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+
2.10. Забезпечення згуртованості населення з урахуванням викликів від наслідків війни	+	-	+	+	-	-	+	+	+	+	-	+	+	-	+	+	++	-	-	-	-	+	-	-	-
3. Розбудова ефективного багаторівневого врядування	+	-	+	+	+	-	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	-	++	++	++	+	+	+	+	+
3.1. Розвиток інституційної спроможності органів публічної влади з урахуванням кращих практик ЄС	+	-	+	+	+	-	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	-	++	++	+	+	+	+	+	+
3.2. Розвиток різних форм співробітництва та ефективне управління публічними інвестиціями	+	-	+	+	+	-	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	-	+	+	++	+	+	+	+	+
4. Енергетична, цивільна та екологічна безпека як основа розвитку громади	+	-	+	+	-	-	+	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
4.1. Забезпечення стійкості громади	+	-	+	+	-	-	+	+	+	+	-	-	+	-	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+
4.2. Захист та відновлення навколишнього природного середовища	+	-	+	-	-	-	-	+	-	-	-	-	+	-	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+
4.3. Енергетична інфраструктура : забезпечення енергетичної безпеки та самодостатності громади	+	-	+	-	-	-	+	+	-	-	-	-	+	+	-	-	-	+	+	+	+	+	+	+	+
4.4. Цивільний захист та безпека громадян	+	-	+	-	-	-	+	+	-	-	-	-	+	-	-	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+

*У клітинках ступінь зв'язку окремих цілей відмічається як “++” – сильний зв'язок, “+” – опосередкований зв'язок, “-” – відсутність зв'язку.

Таблиця 1.6. Відповідність оперативних цілей Стратегії та завдання / програми/проекти Плану заходів, які найбільше узгоджуються з стратегічними цілями/завданнями/напрямами інших документів державного планування (ДДП)

ДДП	Оперативні цілі Стратегії та завдання / програми/проекти Плану заходів, які найбільше Узгоджуються з стратегічними цілями/завданнями/напрямами інших ДДП
Стратегічні цілі державної екологічної політики	Оперативна ціль 2.9. Забезпечення розвитку інфраструктури та благоустрою територій : завдання 2.9.9. Створення зон відпочинку, реконструкція парків, скверів, зелених зон(проект Капітальний ремонт зони відпочинку); Оперативна ціль 4.2. Захист та відновлення навколишнього природного середовища; Оперативна ціль 4.3. Енергетична інфраструктура: забезпечення енергетичної безпеки та самодостатності громади
Стратегія екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року	Оперативна ціль 1.2. Туризм: завдання 1.2.3. Промоція туристичного та культурного потенціалу, пам'яток у тісній співпраці з туристичним бізнесом та закладами обслуговування. Подолання наслідків воєнного забруднення на туристичну сферу громади; Оперативна ціль 2.9. Забезпечення розвитку інфраструктури та благоустрою територій: завдання 2.9.9. Створення зон відпочинку, реконструкція парків, скверів, зелених зон ; Оперативна ціль 4.2. Захист та відновлення навколишнього природного середовища. Оперативна ціль 4.3. Енергетична інфраструктура: забезпечення енергетичної безпеки та самодостатності громади
Водна стратегія України на період до 2050 року	Оперативна ціль 1.1. Сильна, спроможна та конкурентоспроможна економіка громади : завдання 1.1.4. Реалізація першочергових заходів, спрямованих на забезпечення продуктами харчування та питною водою мешканців громади та внутрішньо переміщених осіб (Програма продовольчої безпеки Марганецької міської територіальної громади на 2024-2026 роки); Оперативна ціль 2.9. Забезпечення розвитку інфраструктури та благоустрою територій : завдання 2.9.12. Будівництво, модернізація реконструкція, ремонт мереж водопостачання та водовідведення ; Оперативна ціль 4.2. Захист та відновлення навколишнього природного середовища: завдання 4.2.1. Відновлення та розвиток територій, які постраждали внаслідок руйнування греблі Каховської гідроелектростанції (будівництво, реконструкція мереж водопостачання та водовідведення); завдання 4.2.3. Поліпшення екологічного та водогосподарського стану малих річок; завдання 4.2.4. Організація ремонту та реконструкції очисних споруд каналізації, каналізаційних насосних станцій, напірних та самопливних каналізаційних колекторів.

Енергетична стратегія України до 2050 року	Оперативна ціль 4.3. Енергетична інфраструктура: забезпечення енергетичної безпеки та самодостатності громади : завдання 4.3.1. Розвиток генерації електричної енергії з відновлюваних джерел та застосування установок зберігання енергії (проекти: будівництво сонячної електростанції; будівництво гібридної сонячної електростанції; зменшення споживання енергоресурсів з традиційних джерел енергії за рахунок використання сонячної енергії об'єктами комунальної власності); завдання 4.3.2. Розвиток розподіленої генерації електричної енергії в громаді; завдання 4.3.3. Розроблення та впровадження муніципальних енергетичних планів ; завдання 4.3.5. Забезпечення сталого енергетичного розвитку міста (Програма впровадження системи енергетичного менеджменту у бюджетних установах, закладах і комунальних підприємствах на території Марганецької міської територіальної громади на 2022-2026 роки); завдання 4.3.6. Реалізація проєктів із збільшення енергетичної ефективності будівель житлового фонду.
Стратегія формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року та Операційний план заходів з реалізації у 2024-2026 роках Стратегії формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року	Оперативна ціль 1.1. Сильна, спроможна та конкурентоспроможна економіка громади : завдання 1.1.4. Реалізація першочергових заходів, спрямованих на забезпечення продуктами харчування та питною водою мешканців громади та внутрішньо переміщених осіб (Програма продовольчої безпеки Марганецької міської територіальної громади на 2024-2026 роки); Оперативна ціль 2.9. Забезпечення розвитку інфраструктури та благоустрою територій : завдання 2.9.12. Будівництво, модернізація реконструкція, ремонт мереж водопостачання та водовідведення ; Оперативна ціль 4.2. Захист та відновлення навколишнього природного середовища: завдання 4.2.6. Збереження та розширення природних територій та об'єктів природо-заповідного фонду.
Національна економічна стратегія на період до 2030 року	Оперативна ціль 1.1. Сильна, спроможна та конкурентоспроможна економіка громади (Програма розвитку малого і середнього підприємництва Марганецької міської територіальної громади на 2022-2026 роки); Оперативна ціль 2.1. Забезпечення інтегрованого розвитку громади з урахуванням інтересів майбутніх поколінь; Оперативна ціль 2.7. Розвиток цифрової інфраструктури громади та електронних публічних послуг; Оперативна ціль 3.1. Розвиток інституційної спроможності органів публічної влади з урахуванням кращих практик ЄС.
Стратегія розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року	Оперативна ціль 1.1. Сильна, спроможна та конкурентоспроможна економіка громади. Оперативна ціль 3.1. Розвиток інституційної спроможності органів публічної влади з урахуванням кращих практик ЄС.

Національна транспортна стратегія України на період до 2030 року	Оперативна ціль 2.9. Забезпечення розвитку інфраструктури та благоустрою територій: завдання 2.9.1. Відновлення та розбудова якісних автомобільних доріг місцевого значення, оновлення мостів, інженерної інфраструктури (проєкти: капітальний ремонт шляхопроводу; капітальний ремонт проїзної частини); завдання 2.9.4. - Розвиток інфраструктури громадського транспорту та велосипедної інфраструктури в територіальній громаді.
Стратегія зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року	Оперативна ціль 2.9. Забезпечення розвитку інфраструктури та благоустрою територій : завдання 2.9.12. Будівництво, модернізація реконструкція, ремонт мереж водопостачання та водовідведення.
Національний план дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року	Оперативна ціль 4.2. Захист та відновлення навколишнього природного середовища
Національний план управління відходами до 2033 року	Оперативна ціль 4.2. Захист та відновлення навколишнього природного середовища
Стратегія демографічного розвитку України на період до 2040 року та операційний план заходів з реалізації у 2024-2027 роках Стратегії демографічного розвитку України на період до 2040 року	Оперативна ціль 1.1. Сильна, спроможна та конкурентоспроможна економіка громади: завдання 1.1.5. Стимулювання підприємницької активності шляхом стимулювання внутрішньо переміщених осіб працездатного віку, ветеранів/-ок війни та членів їх сімей, безробітних осіб до працевлаштування, заснування власного бізнесу ; Оперативна ціль 2.1. Забезпечення інтегрованого розвитку громади з урахуванням інтересів майбутніх поколінь: завдання 2.1.5. Заохочення створення нових виробництв з урахуванням потреби у реалізації трудового потенціалу; Оперативна ціль 2.3. Підвищення якості надання медичних послуг; Оперативна ціль 2.6. Задоволення потреби населення у якісних адміністративних, публічних, соціальних послугах; Оперативна ціль 2.8. Соціальний захист ветеранів війни та їх сімей, внутрішньо переміщених осіб та інших вразливих груп населення

Таким чином, можна зробити висновок, що Стратегія та План заходів узгоджується зі стратегічними і оперативними цілями стратегічних документів державного та регіонального рівнів, а також узгоджуються з стратегічними цілями/завданнями/напрямами інших документів державного планування

РОЗДІЛ 2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення та прогностні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено (за адміністративними

даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)

Марганецька міська територіальна громада - територіальна громада в Україні у Нікопольському районі Дніпропетровської області. Рішенням Марганецької міської ради від 29 листопада 2018 року №1322-44/VII відбулося добровільне приєднання Новокиївської сільської територіальної громади Томаківського району Дніпропетровської області (сіл Новокиївка, Новокам'янка, Вільне, Добра Надія, Іллінка) до міста обласного значення Марганця Дніпропетровської області. В результаті об'єднання було створено Марганецьку міську територіальну громаду. 17 липня 2020 року, в результаті адміністративно-територіальної реформи та ліквідації Томаківського району, м. Марганець та приєднані села та селище увійшли до складу новоутвореного Нікопольського району.

До складу Марганецької міської територіальної громади входять 8 населених пунктів - місто Марганець, селище Мар'ївка, селище Максимівка і 5 сіл: Вільне, Добра Надія, Іллінка, Новокам'янка, Новокиївка.

Площа громади становить 143,1214 км², чисельність населення станом на 1 січня 2022 року становила 47688 осіб.

Марганецька територіальна громада розташована у південній частині Дніпропетровської області в межах Причорноморської низовини. В межах громади протікають річки Томаківка і Ревун. Марганецька громада має родовища марганцевої руди, яке має світове значення.

Внаслідок повномасштабної війни значно ускладнилися екологічні проблеми. Військова агресія росії призвела до цілого ряду небезпечних впливів на всі складові навколишнього природного середовища: атмосферне повітря, ґрунти та ландшафти, поверхневі та підземні води, рослинність, тваринний світ.

Основна небезпека для навколишнього природного середовища в умовах воєнних дій пов'язана з ризиком забруднення через пошкодження промислових підприємств та інфраструктурних об'єктів внаслідок влучання боєприпасів або аварійне порушення їх роботи через припинення електропостачання, водопостачання, газопостачання, порушень технологічних процесів тощо.

Під час воєнного стану виникла потреба в оцінці шкоди довкіллю від військових дій та витрат на його відновлення. Вже сьогодні вражають масштаби екологічних злочинів російських окупантів. Деякі екосистеми та унікальні природні об'єкти вже не підлягають відновленню.

Призупинилася діяльність видобувних підприємств, під питанням залишається стан родовищ та можливість їх подальшої розробки.

Наслідки збройного вторгнення матимуть тривалий негативний вплив на здатність економіки запобігати та адаптуватися до зміни клімату. Пошкодження населених пунктів, виробничих потужностей, інфраструктурних об'єктів, місць зберігання пального, сировини, промислових відходів або порушення роботи об'єктів критичної

інфраструктури створює загрози забруднення довкілля та може стати джерелом екологічної катастрофи.

Справжнім лихом для України і для нашої громади стало руйнування греблі Каховської ГЕС. Великих збитків завдано лісовому, водному та сільському господарству, оскільки інтенсифікуються ерозійні процеси, відбудеться втрата зрошувальних земельних ділянок, на яких здійснено посіви рослин.

Бойові дії серйозно погіршують якість повітря на території громади через детонацію боєприпасів, пожежі в екосистемі тощо.

Військова агресія спричинила багато катастрофічних подій, які негативно вплинули на стан водних ресурсів. Водне середовище забруднюється через викиди в атмосферу, знищення промислових об'єктів, що становить небезпеку для тварин, рослин, здоров'я людей.

Наслідки руйнування греблі Каховської ГЕС призвели також до інтенсифікації ерозійних процесів. Нестача зрошуваної води найближчими роками суттєво змінить водно-повітряний баланс родючих чорноземів. За умов спекотного клімату підсихання верхньої частини ґрунту призводитиме до його розтріскування і подрібнення, викликаючи запилення, яке за умов зростання сили вітрів, провокуватиме періодичні прояви вітрової ерозії.

Так, на сільгоспугіддях Нікопольського району, що зрошувалися з використанням води Каховського водосховища, в короткостроковій перспективі (до 1 року) можуть набути більшої інтенсивності процеси ерозії гумусного шару. В середньостроковій перспективі (1-5 років) ґрунтам сільськогосподарського призначення загрожує суттєва деградація через порушення балансів водоносних горизонтів і дренажування.

Внаслідок військових дій зазнали значних пошкоджень лісові та лісозахисні насадження, у зв'язку з цим, більш детального обстеження потребують землі лісогосподарського призначення, у тому числі лісові розсадники та лісові масиви. Найбільші ризики для лісових насаджень пов'язані з лісовими пожежами, що виникають внаслідок вибухів боєприпасів або умисних підпалів. Крім того, значні лісові площі постраждали від механічних пошкоджень, що виникають під час вибухів боєприпасів, що призводить до ослаблення або загибелі лісових насаджень.

В результаті руйнування Каховської ГЕС негативні наслідки також можливі на території лісових насаджень. Громада залісна переважно штучно-створеними лісами, які сформовані відносно вибагливими лісовими породами до вологи, та внаслідок втрати яких буде розповсюджуватись вітрова ерозія ґрунтів, можуть виникати піщані бурі.

Зниження ґрунтових вод з часом може спричинити всихання лісових насаджень, що, у свою чергу, призведе до виникнення масових лісових пожеж. Отже, основним завданням, що має увійти до комплексу завдань та заходів по відновленню навколишнього природного середовища громади, серед іншого, є: відтворення лісів; створення нових та реконструкції існуючих полезахисних лісових смуг та інших захисних насаджень.

Бойові дії призводять до значного забруднення земель та пошкодження ландшафтів природно-заповідного фонду. Це несе загрозу стратегічним цілям зі збереження біорізноманіття, призводить до зменшення потенціалу поглинання парникових газів, посилює процес опустелювання. Критична загроза постала перед ендемічними видами рослин і тварин, їх зникнення неситиме катастрофічні наслідки для біорізноманіття.

Клімат. Громада входить до південного посушливого, теплого агропромислового регіону. Клімат помірно-континентальний. В силу свого географічного положення знаходиться під впливом повітряних мас, що приходять з Атлантики, Арктичного басейну або сформувалися над великими континентальними територіями Євразії. Середньорічна температура повітря становить $+9,2^{\circ}\text{C}$. Літо переважно спекотне і сухе, зима - м'яка і малосніжна. Відносна вологість повітря в середньому становить 73%. Найбільшу повторюваність має північно-східний вітер (17,2 %), найменшу - південно-західний (10,4 %).

Адаптація до зміни клімату. Зміна клімату є найсуттєвішим глобальним екологічним викликом ХХІ сторіччя, що стоїть перед людством у місцевому, субнаціональному, регіональному та міжнародному вимірах, та є ключовим компонентом довгострокового глобального реагування на зміну клімату задля захисту людей, засобів до існування та екосистем. Згідно з метеорологічними даними на території України, як і у всьому світі, спостерігається тенденція до підвищення температури повітря ізбільшення частоти та тривалості періодів з високими температурами повітря, що суттєво впливає на здоров'я та життєдіяльність людей, на галузі економіки, зокрема, енергетику, транспорт, сільське та лісове господарство. Підвищення температури повітря призводить, зокрема, до збільшення частоти та інтенсивності таких конвективних явищ, як гроза, злива, град, шквали. Зміни клімату характеризуються кількома ключовими тенденціями:

підвищенням середньої температури за останні десятиліття, зими стають м'якшими, а літо теплішим, що впливає на місцеві екосистеми і сільське господарство. Відповідно до Стратегії адаптації до зміни клімату для Дніпропетровської області очікується зростання середньої температури повітря;

зміною тривалості сезонів. Вегетаційний період для рослин стає довшим через більш ранній прихід весни і пізніший прихід осені, це може вплинути на місцеве сільське господарство, зокрема на строки посіву і збору врожаю;

зміною біорізноманіття. Через зміну кліматичних умов відбувається міграція видів та зміни в екосистемах;

ерозією ґрунтів через зміни кількості опадів та їх інтенсивності, що впливає на сільське господарство і лісові екосистеми.

У зв'язку із збільшенням впродовж останнього десятиліття кількості посушливих днів у поєднанні із зростанням температури повітря підвищився ризик виникнення пожеж.

2.1. Атмосферне повітря

Якість атмосферного повітря в Марганецькій громаді залежить від ряду факторів, зокрема, від промисловості, транспорту та погодних умов. Основним джерелом забруднення атмосфери є антропогенна діяльність - промислові викиди, автомобільний транспорт, сільське господарство тощо. Забруднення повітря, води та ґрунту спричиняє зниження якості середовища, призводить до зміни екологічних взаємозв'язків та порушення природних екосистем.

Забруднення атмосферного повітря за ступенем небезпеки для живих організмів посідає перше місце, адже живі істоти використовують повітря значно активніше ніж воду і їжу. Живі організми надзвичайно чутливі, як до діоксиду сірки, так і до сірчистої та сірчаної кислот, що утворюються при контакті цього оксиду з вологою в атмосфері. Діоксид сірки розноситься на великі відстані, випадаючи в остаточному підсумку у вигляді дощів з кислою реакцією

Серед екологічних проблем громади чільне місце займає підвищений рівень забруднення атмосферного повітря, спричинений діяльністю промислових підприємств і транспорту, які є основними джерелами забруднення повітряного басейну громади.

Аналіз викидів громади здійснювався на підставі наявних статистичних даних за 2019, 2020 роки.

Викиди шкідливих речовин в атмосферу у 2020 році становили 263,9 т, що на 4,2 т (1,6 %) більше, ніж у 2019 році.

У складі викинутих забруднюючих речовин діоксиду сірки у 2020 році становлять 2,0 т, що на 0,28 т (12,2 %) менше, ніж у 2019 році та діоксиду азоту у 2020 році – 11,1 т, що на 0,62 т (5,9 %) більше, ніж у 2019 році.

Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел по Марганецькій міській територіальній громаді протягом 2019-2020 років наведена в таблиці 2.1

Таблиця 2.1. Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел по Марганецькій міській територіальній громаді протягом 2019-2020 років

	Обсяги викидів, т		Збільшення (+)/зменшення (-) викидів у 2020 р. проти 2019 р., т	Обсяги викидів у 2020 р. до 2019 р., %
	2019 рік	2020 рік		
Марганецька міська територіальна громада	259,7	263,9	+4,2	101,6

Таблиця 2.2. Обсяг викидів забруднюючих речовин у атмосферне повітря за видами по Марганецькій міській територіальній громаді протягом 2019-2020 років

	2019 рік		2020 рік		обсяги викидів діоксиду сірки у 2020 р. до 2019 р., %	обсяги викидів діоксиду азоту у 2020 р. до 2019 р., %
	діоксид сірки, т	діоксид азоту, т	діоксид сірки, т	діоксид азоту, т		
Марганецька міська територіальна громада	2,28	10,48	2,0	11,1	87,8	105,9

Причини забруднення атмосфери – використання технологій, велика частка яких не відповідає сучасним екологічним вимогам, із значною часткою морально застарілого і фізично зношеного устаткування, у т.ч. внаслідок обмеження енергопостачання, яке не здатне працювати в межах екологічних і санітарних норм.

Значний вплив на атмосферне повітря протягом 2022-2024 років був спричинений збройною агресією росії проти України на території громади.

Враховуючи те, що в оновленій Стратегії та Плану заходу передбачений ряд прямих та опосередкованих заходів, що сприятимуть зменшенню викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря (таблиця 2.3), у випадку незатвердження проєкту оновленої Стратегії розвитку Марганецької міської територіальної громади на період до 2027 року очікується збереження існуючих тенденцій зміни викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря та збереження негативного впливу на життєдіяльність населення та стан його здоров'я, пов'язаного із викидами забруднюючих речовин в атмосферне повітря.

Таблиця 2.3. Стратегічні та операційні цілі та їх завдання проєкту оновленої Стратегії розвитку Марганецької міської територіальної громади, спрямовані на зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря

Стратегічна ціль 2. Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, кліматичному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах	
2.9. Забезпечення розвитку інфраструктури та благоустрою територій	2.9.1. Відновлення та розбудова якісних автомобільних доріг місцевого значення, оновлення мостів, інженерної інфраструктури
	2.9.3. Придбання спеціального транспорту для комунальних підприємств

	2.9.4. Розвиток інфраструктури громадського транспорту та велосипедної інфраструктури в територіальній громаді
	2.9.8. Розроблення містобудівної документації та впровадження сучасних практик містопланування з урахуванням принципів інклюзивності та безбар'єрності
	2.9.9. Створення зон відпочинку, реконструкція парків, скверів, зелених зон
	2.9.12. Будівництво, модернізація реконструкція, ремонт мереж водопостачання та водовідведення
Стратегічна ціль 4. Енергетична, цивільна та екологічна безпека як основа розвитку громади	
4.2. Захист та відновлення навколишнього природного середовища	4.2.1. Відновлення та розвиток територій, які постраждали внаслідок руйнування греблі Каховської гідроелектростанції
	4.2.2. Реалізація комплексу взаємопов'язаних заходів щодо мінімізації та запобігання викидам і скидам забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище, утворення відходів, належного утримання та охорони зелених насаджень на території громади
	4.2.3. Поліпшення екологічного та водогосподарського стану малих річок
	4.2.4. Організація ремонту та реконструкції очисних споруд каналізації, каналізаційних насосних станцій, напірних та самопливних каналізаційних колекторів
	4.2.5. Ремонт зовнішніх та внутрішніх інженерних мереж та систем, зокрема теплопостачання, газопостачання, водопостачання, водовідведення, опалення, електричних мереж
	4.2.6. Збереження та розширення природних територій та об'єктів природо-заповідного фонду
	4.2.7. Упровадження комплексної та ефективної системи управління відходами на території громади
	4.2.8. Організація заходів із підвищення обізнаності мешканців/-ок щодо впливу на екологію їх діяльності
	4.2.9. Зміцнення сховищ небезпечних промислових відходів для убезпечення від техногенних ризиків
	4.2.10. Залучення інвестицій у перероблення твердих відходів
4.3. Енергетична інфраструктура:	4.3.1. Розвиток генерації електричної енергії з відновлюваних джерел та застосування установок

забезпечення енергетичної безпеки та самодостатності громади	зберігання енергії
	4.3.2. Розвиток розподіленої генерації електричної енергії в громаді
	4.3.3. Розроблення та впровадження муніципальних енергетичних планів
	4.3.4. Модернізація, адаптивність систем теплопостачання
	4.3.5. Забезпечення сталого енергетичного розвитку міста
4.4. Цивільний захист та безпека громадян	4.4.6. Запобігання і ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій на території громади

2.2.Водні ресурси

В межах громади просліджуються древні тераси Дніпра, середньочетвертинні і сучасні тераси Томаківки. Заплава річки Томаківки на півдні зливається із заплавою Ревуна. Заплава рівна, сильно заболочена. Друга і третя надпойменні тераси просліджуються окремими ділянками на правому березі р. Томаківки і Ревуна. У північній частині міста Марганець розташоване Миколаївське водосховище. В межах громади в долину річки Томаківки і Ревун відкриваються балки Отченашевська, Бабуріна, Велика Кам'янка. Схили балок пологі, прорізані ярами.

Марганецька міська територіальна громада розташована на правому березі Каховського водосховища, яке було єдиним джерелом по забезпеченню громади водопостачанням. Внаслідок руйнування Каховської ГЕС у червні 2023 року громада залишилася без центрального водопостачання. З серпня 2023 року після проведення ремонтно-відновлювальних робіт мешканці громади були забезпечені тільки технічною водою. Забезпечення громади питною водою вирішувалося на державному рівні - за кошти державного бюджету побудовано новий магістральний водогін Карачунівське водосховище – Кривий Ріг – Південне водосховище, Марганець – Нікополь, Хортиця (ДВС2) – Томаківка. У березні 2024 року завершено будівництво магістрального водогону завдовжки 77,9 км від Запоріжжя до Марганця. Забір води здійснюється з річки Дніпро в м. Запоріжжі, звідси вона подається збудованою мережею до міста Марганець на насосно-фільтрувальну станцію, де очищується і розходить до споживачів вже існуючими мережами.

Подачу води для споживачів з даного водогону здійснює КП «Виробниче управління водопровідно-каналізаційного господарства Марганецької міської ради». Підприємством вжито заходи з промивки та

дезінфекції водопровідних споруд і мереж, з послідуочим лабораторним контролем води. Забезпечено проведення виробничого лабораторного контролю питної води, яка подається населенню.

У відповідності до ст. 5 Водного кодексу України всі поверхневі водні об'єкти в межах Дніпропетровської області належать до водних об'єктів загальнодержавного значення.

Водокористування та водовідведення

Територію громади послугами водопостачання та водовідведення забезпечує комунальне підприємство «Виробниче управління водопровідно-каналізаційного господарства Марганецької міської ради» (далі-КП «ВУВКГММР»).

На 01.01.2024 року кількість споживачів склала 29234 .

Існуючі системи водопостачання та водовідведення громади потребують ремонту та реконструкції. Так, загальний відсоток зносу системи водопостачання складає 78,5%, систем водовідведення – 89,5%.

Таблиця 2.4. Використання води за видами економічної діяльності

Види економічної діяльності	2021 рік		2022 рік		2023 рік		2024 рік	
	усього, млн.м ³	%економії свіжої води за рахунок оборотної	усього, млн.м ³	% економії свіжої води за рахунок оборотної	усього, млн.м ³	% економії свіжої води за рахунок оборотної	усього, млн.м ³	% економії свіжої води за рахунок оборотної
Усього	3,063	-	2,695	-	1,032	-	3,532	-
За видами економічної діяльності	-	-	-	-	-	-	-	-
У тому числі:	-	-	-	-	-	-	-	-
- промисловість	1,248	-	0,359	-	0,132	-	0,014	-
- сільське господарство	0,062	-	0,008	-	0,007	-	0,001	-
- транспорт		-		-		-	-	-
- будівництво		-		-		-		
торгівля та громадське харчування	0,015	-	0,011	-	0,008	-	0,009	
- маттехзабезпечення	*	*	*	*	*	*	*	
-житлокомун-госп та побуто-обслуговування	0,002	-	0,002	-	0,002	-	0,003	

Таблиця 2.4. Динаміка водокористування

Показники	Одиниці виміру	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік
Забрано води всього із природних джерел, усього:	млн.м ³	4802722	4269638	1667028	4005493

у тому числі:					
поверхневої	млн.м ³	4802722	4269638	1667028	4005493
підземної	млн.м ³	-	-	-	
морської	млн.м ³	-	-	-	
Використано свіжої води усього:	млн.м ³				
у тому числі на потреби:					
-питні та санітарно-гігієнічні	млн.м ³				
-виробничі	млн.м ³				
-сільськогосподарські	млн.м ³				
-зрошення	млн.м ³	-	-	-	
-рибогосподарські (без вилучення)	млн.м ³	-			
Втрачено води при транспортуванні	млн.м ³				
	% до забраної води	461158	425336	157531	473790
Скинуто зворотних вод, усього:	млн.м ³	1,7	1,4	0,9	0,9
у тому числі:					
-у підземні горизонти	млн.м ³				
-у накопичувач	млн.м ³				
-на поля фільтрації	млн.м ³				
-у поверхневі водні об'єкти	млн.м ³	1,7	1,4	0,9	0,9
-не віднесених до водних об'єктів	млн.м ³				
Скинуто зворотних вод в поверхневі водні об'єкти, усього	млн.м ³	1,7	1,4	0,9	0,9
з них:					
-нормативно очищених, усього	млн.м ³				
у тому числі:	млн.м ³				
-на спорудах біологічного очищення	млн.м ³				
-на спорудах фізико-хімічного очищення	млн.м ³	*	*	*	*
-на спорудах механічного очищення	млн.м ³				
Нормативно (умовно чистих без очищення)	млн.м ³				
забруднених усього:	млн.м ³				
У тому числі:					
-недостатньо очищених (НДО)	млн.м ³	1,3	1,0	0,8	0,9
-без очищення	млн.м ³	0,4	0,4	0,1	0,2

Таблиця 2.5. Скидання забруднюючих речовин із зворотними водами у поверхневі водні об'єкти

Забруднююча речовина, що скидається разом із зворотними водами	Обсяг забруднюючих речовин, тис. т			
	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік
БПК ₅	0,016	0,013	0,011	0,010
Нафтопродукти	0	0	0	0
Завислі речовини	0,019	0,015	0,012	0,012
Сухий залишок	0,767	0,654	0,476	0,507
Сульфати	0,146	0,125	0,09	0,09
Хлориди	0,123	0	0	0,079
Азот амонійний	0,003	0,002	0,002	0,002
Феноли	0	0	0	0
Нітрати	0,038	0,031	0,024	0,025
СПАР	0	0	0	0
Залізо	0	0	0	0
Мідь	0	0	0	0
Цинк	0	0	0	0
Нікель	0	0	0	0
Хром 6+	0	0	0	0
Алюміній	0	0	0	0
Свинець	0	0	0	0
Кадмій	0	0	0	0
Кобальт	0	0	0	0
Карбамід	0	0	0	0
Марганець	0	0	0	0
Нітрити	0	0	0	0
Фтор	0	0	0	0
Ціаніди	0	0	0	0
Ротаніди	0	0	0	0
ХСК	0,092	0,078	0,057	0,059
Толуол	0	0	0	0
Фосфати	0,008	0,006	0,005	0,005
Хром загальний	0	0	0	0
Всього:	1,212	0,924	0,677	0,789

Враховуючи значний ступінь зносу та моральну застарілість житлово-комунальної інфраструктури, недостатньо ефективну діяльність у сфері поводження з відходами, стан річок громади, а також те, що в оновленій Стратегії та Плану заходів передбачений ряд прямих та опосередкованих заходів, що сприятимуть зменшенню скидів забруднюючих речовин в

поверхневі води та поліпшення стану водойм громади (таблиця 2.6), у випадку незатвердження проєкту оновленої Стратегії та плану заходів очікується збереження існуючих тенденцій забруднення водних ресурсів громади та не очікується покращення життєдіяльності населення та стану його здоров'я, пов'язаних із станом поверхневих та підземних вод та джерел водопостачання.

Таблиця 2.7. Стратегічні та операційні цілі та їх завдання проєкту оновленої Стратегії розвитку Марганецької міської територіальної громади, спрямовані на зменшення скидів забруднюючих речовин у водні ресурси громади

Стратегічна ціль 2. Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, кліматичному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах	
2.9. Забезпечення розвитку інфраструктури та благоустрою територій	2.9.12.Будівництво, модернізація реконструкція, ремонт мереж водопостачання та водовідведення
Стратегічна ціль 4. Енергетична, цивільна та екологічна безпека як основа розвитку громади	
4.2. Захист та відновлення навколишнього природного середовища	4.2.1. Відновлення та розвиток територій, які постраждали внаслідок руйнування греблі Каховської гідроелектростанції
	4.2.3. Поліпшення екологічного та водогосподарського стану малих річок
	4.2.4. Організація ремонту та реконструкції очисних споруд каналізації, каналізаційних насосних станцій, напірних та самопливних каналізаційних колекторів
	4.2.5. Ремонт зовнішніх та внутрішніх інженерних мереж та систем, зокрема теплопостачання, газопостачання, водопостачання, водовідведення, опалення, електричних мереж
	4.2.8. Організація заходів із підвищення обізнаності мешканців/-ок щодо впливу на екологію їх діяльності

Поліпшення водних ресурсів громади неможливе в рамках сценарію, коли громада рухається по інерції, зовнішні та внутрішні фактори впливу залишаються незмінними (активні військові дії продовжуються в умовах поступового зниження зовнішньої бюджетної та військової підтримки України, гальмується проведення реформ, інтеграція в ЄС гальмується).

Існуючі системи водопостачання та водовідведення потребують ремонту та реконструкції.

2.3. Земельні ресурси, ґрунти та надра

Перехід до ринкових відносин, зміна форм власності вимагають нових підходів щодо розробки шляхів збереження, відтворення та підвищення родючості ґрунтів. Нині виробник сільськогосподарської продукції повинен орієнтуватися як на соціальні умови, так і на рівень ринково-господарських відносин, враховувати екологічні наслідки свого господарювання та виконувати вимоги щодо захисту ґрунтів від деградації, забезпечувати відтворення родючості наданих йому в оренду й приватну власність земель. Площа Марганецької територіальної громади становить 143,1214 км².

Територія входить до Дніпропетровського центрального агроґрунтового району. Ґрунтоутворюючими породами виступають лісовидні суглинки, легкого глинистого механічного складу. Ґрунти представлені потужними середньогумусними чорноземами, переважно солонцюватими, і відмічаються значною глибиною проникання гумусу, але порівняно невисоким його вмістом в верхньому горизонті. Ґрунти придатні для широкого асортименту зелених насаджень характерних для степової зони і сприятливі для ведення підсобного господарства та розвитку зеленого будівництва.

На території громади виділені наступні агровиробничі групи ґрунтів:

- чорноземи звичайні середньогумусні і малогумусні середньосуглинкові та їх слабо і залишково-солонцюваті відміни (шифр агровиробничої групи 60д);
- чорноземи звичайні малогумусні неглибокі середньосуглинкові та їх слабо-і залишково-солонцюваті відміни (шифр агровиробничої групи 61д);
- чорноземи звичайні слабозмиті середньосуглинкові (шифр агровиробничої групи 65д);
- лучно-болотні, мулуваті-болотні і торфуваті-болотні неосушені ґрунти (шифр агровиробничої групи 141е).

Руйнування Каховської ГЕС у червні 2023 р. стало масштабною техногенною катастрофою, що призвело до інтенсифікації ерозійних процесів. Нестача води для зрошення найближчими роками суттєво змінить водно-повітряний баланс родючих чорноземів. За умов спекотного клімату підсихання верхньої частини ґрунту призводитиме до його розтріскування і подрібнення, викликаючи запилення, яке за умов зростання сили вітрів, провокуватиме періодичні прояви вітрової ерозії.

На території громади розташовані родовища марганцевої руди. Найбільшим надрокористувачем є АТ «Марганецький гірничо-збагачувальний комбінат», який здійснює видобування марганцевої руди.

Таблиця 2.8. Стратегічні та операційні цілі та їх завдання проєкту оновленої Стратегії розвитку Марганецької міської територіальної громади, спрямовані на збереження та раціональне використання земель громади та надра

Стратегічна ціль 1. Підвищення рівня конкурентоспроможності громади	
1.1. Сильна, спроможна та конкурентоспроможна економіка громади	1.1.3. Розвиток промислово-виробничого комплексу
1.3. Підвищення ефективності управління та використання земельних ресурсів	1.3.1. Забезпечення ефективного використання та підвищення цінності земельних ресурсів, створення оптимальних умов для суттєвого збільшення соціального, інвестиційного і виробничого потенціалів землі, перетворення її у самостійний фактор економічного зростання
Стратегічна ціль 2. Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, кліматичному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах	
2.1. Забезпечення інтегрованого розвитку громади з урахуванням інтересів майбутніх поколінь	2.1.4. Відновлення громади від наслідків агресії російської федерації

У випадку незатвердження проєкту оновленої Стратегії та Плану заходів очікується збереження існуючих тенденцій в земельній галузі та не очікується покращення життєдіяльності населення та стану його здоров'я, пов'язаних із збереженням та раціональним використанням надр.

2.4. Біологічне та ландшафтне різноманіття, природно-заповідний фонд та національна екологічна мережа

На території громади розвинені різноманітні типи байрачних лісів, балкові ландшафти з осередками ендемічної степової флори та фауни. В зелену зону громади входять ліси долини р. Томаківка, Ревун (ліси водоохоронної зони, прируслові, заплавні), які виконують санітарно-гігієнічну, естетичну та рекреаційну роль, ландшафтний заказник Грушівка,

ботанічна пам'ятка природи Білі Тополі. Ландшафтний заказник Грушівка являє собою джерело оновлення природного середовища, збереження та відновлення чисельності популяції багатьох рідкісних видів рослин і тварин (рішення облради від 27.12.2011 №218-10/VI).

Ботанічна пам'ятка природи Білі тополі - штучне насадження тополя білого 28-річного віку, висотою 22-24 м, діаметром 28-30 см (рішення облвиконкому від 22.06.1972 №391), розташована у 2 км від південної околиці м. Марганця.

Відповідно до проекту схеми формування екологічної мережі Дніпропетровської області, затвердженого рішенням Дніпропетровської обласної ради від 24.03.2015 №680-34/IV, на території громади є відновлювальна техногенна ділянка екомережі «Басансько-Грушівський» і нововиділена ключова територія екомережі Нікопольського району «Марганецький міський».

Також в межах Марганецької громади наявні території Смарагдової мережі. Планована діяльність не потрапляє на території Смарагдової мережі та природно-заповідного фонду.

На сучасному етапі розвитку господарювання в межах громади спостерігається посилення впливу антропогенних чинників на структурні елементи екомережі та стан біорізноманіття. Зокрема відбувається діяльність гірничодобувних підприємств та інших промислових об'єктів. До складу цих земель значною мірою потрапляють і природні території, які могли б стати елементами екомережі, але втрачаються безповоротно внаслідок вище зазначеної діяльності. За останні роки підсилився вплив на балково-степові екосистеми, які займають важливе місце в системі екомережі.

Природні лісові екосистеми знаходяться у передкризовому стані. Відбувається значне зменшення біорізноманіття.

Усе вищенаведене призвело до того, що більшість в минулому самих звичайних видів рослин стали в тій чи іншій мірі рідкісними, зникаючими і у даний час включені до Червоної книги України, Червоного списку Дніпропетровської області.

Таблиця 2.9. Складові структурних елементів екологічної мережі

Категорії об'єктів ПЗФ	Об'єкти ПЗФ							
	Загальнодержавного значення			Місцевого значення			разом	
	Кількість, од.	площа, га		Кількість, од.	площа, га		Кількість, од.	площа, га
		Усього	У т. ч. надано в постійне користування		Усього	У т. ч. надано в постійне користування		

Категорії об'єктів ПЗФ	Об'єкти ПЗФ								
	Загальнодержавного значення			Місцевого значення			разом		
	Кількість, од.	площа, га		Кількість, од.	площа, га		Кількість, од.	площа, га	
		Усього	У т. ч. надано в постійне користування		Усього	У т. ч. надано в постійне користування		Усього	У т. ч. надано в постійне користування
геологічні	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Заповідні урочища	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ботанічні сади	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Дендрологічні парки	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Зоологічні парки	-	-	-	-	-	-	-	-	-
РАЗОМ	-	-	-	2	138,5	-	2	138,5	-

Таблиця 2.10. Перелік цінних природних територій по Марганецькій міській територіальній громаді, що резервуються для створення нових або розширення існуючих об'єктів ПЗФ

Рішення про резервування	Назва території/об'єкта, яку/який запропоновано створити	Площа, га (орієнтована)	Місцезнаходження
Рішення Дніпропетровської обласної ради від 21.10.2015 № 680-34/VI	Перелік зарезервованих природних ядер екомережі місцевого значення*		
	Річка Велика Кам'янка	*	Нікопольський р-н. Між селами Борисівка, Привільне та м. Марганець
	Балка Грушівка	*	Нікопольський р-н. Між селами Стрюківка, Іллінка
	Урочище Ревун	*	Нікопольський р-н. Між селами Мар'ївка, Червоногригорівка
	Вишетарасівський	*	Нікопольський р-н. Між селами Вшкетарасівка, Новокам'янка
	Новокиївський	*	Нікопольський р-н. На схід від села Новокиївка

* - орієнтована площа відповідно до проекту схеми формування екомережі.

З метою розширення площі територій природоохоронного призначення, поліпшення умов для формування та відновлення довкілля, збереження ландшафтного та біологічного різноманіття у 2017 році рішенням Дніпропетровської обласної ради від 24.03.2017 № 176-8/VII затверджено Проект схеми формування екологічної мережі Дніпропетровської області.

Основною метою Програми є формування територіально-функціональної системи екологічної мережі в області, яка забезпечить збільшення відсотку заповідності, а також збереження всього різноманіття природних і напівприродних типів ландшафтів, геологічних пам'яток, ґрунтів, популяцій рідкісних та зникаючих видів флори та фауни регіону, можливість природних шляхів міграції та поширення видів рослин і тварин.

Загальна площа ключових територій екомережі Дніпропетровської області складає 798 831 га, у тому числі по Марганецькій міській територіальній громаді 138,5 га (у відсотках до площі територіальної громади – 0,96 %).

Таблиця 2.11. Складові структурних елементів екологічної мережі в розрізі Марганецької міської територіальної громади

Одиниці адміністративно-територіального устрою*	Загальна площа, тис. га	Загальна площа екомережі, тис. га	Одиниці адміністративно-територіального устрою*	Загальна площа, тис. га	Загальна площа екомережі, тис. га	Одиниці адміністративно-територіального устрою*	Загальна площа, тис. га	Загальна площа екомережі, тис. га	Одиниці адміністративно-територіального устрою*	Загальна площа, тис. га	Загальна площа екомережі, тис. га	Одиниці адміністративно-територіального устрою*	Загальна площа, тис. га
Марганецька міська територіальна громада	14,312	0,139	0,139	-	-	-	0,007	33,568	0,027	0,098	-	2,932	50,094

Ймовірний стан рослинного світу, території з природоохоронним статусом, об'єктів екомережі, якщо проєкт Стратегії не буде затверджено.

Виконання заходів Стратегії не спричинятиме додаткове техногенне навантаження на об'єкти рослинного світу на території територіальної громади, зокрема на території з природоохоронним статусом та на території і об'єкти екомережі. Можна зробити висновок, що у разі не затвердження Стратегії стан рослинного, тваринного світу, території з природоохоронним статусом та об'єктів екомережі залишиться незмінним.

Таблиця 2.12. Лісовий фонд в розрізі земель цільового призначення та категорій земель (станом на 01.01.2022).

Постійні лісокористувачі, власники лісів, інші землекористувачі, у користуванні яких є лісові ділянки, землі запасу	Загальна площа, тис. га	Вкриті лісовою рослинністю, тис.га
Філія «Дніпровське лісове господарство» ДП «Ліси України»	1,89	1,22

Охорона та відтворення видів рослин та грибів, занесених до Червоної книги України, та тих, що підпадають під дію міжнародних договорів.

З наближенням весни актуальною є проблема збереження перших весняних квітучих рослин, які віднесені до категорії рідкісних й зникаючих видів та занесені до Червоної книги України. Масовий збір первоцвітів знижує чисельність їх популяцій. У даний час питання збереження біологічного різноманіття на Землі є одним з найважливіших серед екологічних проблем. На першому місці у справі збереження біорізноманіття стоїть охорона рослин, які утворюють середовище для існування інших організмів. Найважливішим серед цього є збереження рідкісних та зникаючих видів рослин, що передбачає реєстрацію видів і складання «Червоних книг» окремих країн і регіональних «Червоних списків». Існують Світовий і Європейський червоні списки рослин.

2.5. Загальна характеристика тваринного світу

Фауна хребетних має різні види тварин. Їх сучасний вигляд сформований за рахунок лісових та гігрофільних видів.

У степових системах домінуюче положення займають мишоподібні гризуни, ховрах сірий, заєць сірий, лисиця звичайна. У заплавлених лісах –крит, бурозубка звичайна, вовк, ласка, куниця, кабан дикий.

Як відомо, головною особливістю фауни є її динамічність, що визначається можливостями та історично сформованими особливостями її видів до зміни свого місця у просторі і надзвичайно динамічній структурі угруповань у часі. На відміну від інших груп живих організмів, тварини активно переміщуються у просторі, змінюючи своє положення відповідно до змін факторів середовища та змін ресурсів.

2.6. Відходи

Все більшої гостроти набуває забруднення навколишнього природного середовища відходами виробництва і споживання.

За даними Головного управління статистики у Марганецькій міській територіальній громаді на підприємствах протягом 2020 року утворилося 630,2 тис. тонн відходів. Із загального обсягу утворених відходів 0,164 тис.т становлять відходи I-III класів небезпеки, що становить 0,26 %.

Близько 42,9 % відходів (270,4 тис. тонн) утилізовано, у т.ч. 0,0031 тис.т – відходи I-III класів небезпеки, спалено – 0, видалено у спеціально відведених місцях чи об'єктах 0,102 тис.т відходів (з них відходи I-III класів небезпеки - 0).

Найбільшу частку утворення відходів у 2020 році становлять тверді побутові відходи та інші відходи IV класу небезпеки. Статистична інформація за 2021 – 2023 роки відсутня.

Таблиця 2.13. Динаміка основних показників поводження з відходами I-IV класів небезпеки (т)

№з/п	Показники	2019 рік	2020 рік
1	Загальний обсяг відходів, накопичених протягом експлуатації, у місцях видалення відходів	160106749,6	160725865,0
2	Утворено відходів I-IV класу небезпеки:	502801,9	630192,0
3	у тому числі - I-III класу небезпеки	16,0	164,0
4	Утилізовано	503,2	270,4
5	у тому числі - I-III класу небезпеки	3,6	3,1
6	Спалено	0	0
7	Видалено у спеціально відведених місцях чи об'єктах	494930,9	102,4
8	у тому числі - I-III класу небезпеки	0	0

На території Марганецької міської територіальної громади знаходиться 7 місць видалення відходів (МВВ), які станом на 01.01.2025 року паспортизовані:

- хвістосховище у Мар'євському кар'єрі (закрите) АТ «Марганецький ГЗК»,
- шламосховище Центральної збагачувальної фабрики у заплаві р. Томаківка (закрите) АТ «Марганецький ГЗК»,
- хвістосховище балки Бабурина АТ «Марганецький ГЗК»,
- хвістосховище «Берегове» АТ «Марганецький ГЗК»,
- хвістосховище балки Морозова АТ «Марганецький ГЗК»,
- мулові майданчики каналізаційних очисних споруд КП «ВУВКГ» ММР»,
- полігон ТПВ по вул. Нікопольській (закритий) КП «Інфраструктурного розвитку та благоустрою Марганецької міської територіальної громади».

Таблиця 2.14. Стан обліку та паспортизації місць видалення відходів (МВВ) (на 01.01.2024)

№ з/п	Назва адміністративно-територіальної одиниці	Кількість непаспортизованих МВВ, од. *	Кількість паспортизованих МВВ, од.	Паспортизовано МВВ за звітний період, од. *
1	Марганецька міська територіальна громада	-	7	-

Таблиця 2.15. Інфраструктура місць видалення відходів (МВВ) за критерієм екологічної безпеки

№ з/п	Назва одиниці адміністративно-територіальної одиниці (область, район)	Місць видалення відходів категорії Г – надзвичайно небезпечні		Місць видалення відходів категорії В - небезпечні		Місць видалення відходів категорії Б – помірно небезпечні		Місць видалення відходів категорії А – мало небезпечні	
		Діючих, од.	Закритих, од.	Діючих, од.	Закритих, од.	Діючих, од.	Закритих, од.	Діючих, од.	Закритих, од.
1	Марганецька міська територіальна громада	-	-	-	-	-	-	4	3

Системний підхід до вирішення питань у сфері управління ТПВ залишається одним із найважливіших пріоритетів стратегічного розвитку громади, оскільки вирішення зазначеного питання - запорука забезпечення екобезпеки навколишнього природного середовища. Пріоритетними етапами впровадження такої системи залишаються заходи щодо налагодження роздільного збору ТПВ, зокрема за місцем їх утворення.

Виходячи з того, що проєкт оновленої Стратегії та План заходів містить цілі і завдання, що передбачають зменшення утворення та удосконалення управління безпечним поводженням з відходами (таблиця 2.16), незатвердження проєкту Стратегії призведе до збереження існуючого стану поводження з відходами в громаді, який вимагає як зменшення їх утворення, так і удосконалення поводження з ними, що буде сприяти погіршенню умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я, пов'язаних із утворенням та поводженням з відходами.

Таблиця 2.16. Цілі та їх завдання проекту оновленої Стратегії розвитку Марганецької міської територіальної громади, спрямовані на безпечне поводження з відходами

Стратегічна ціль 4. Енергетична, цивільна та екологічна безпека як основа розвитку громади	
4.2. Захист та відновлення навколишнього природного середовища	4.2.2. Реалізація комплексу взаємопов'язаних заходів щодо мінімізації та запобігання викидам і скидам забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище, утворення відходів, належного утримання та охорони зелених насаджень на території громади
	4.2.3. Поліпшення екологічного та водогосподарського стану малих річок
	4.2.4. Організація ремонту та реконструкції очисних споруд каналізації, каналізаційних насосних станцій, напірних та самопливних каналізаційних колекторів
	4.2.7. Упровадження комплексної та ефективної системи управління відходами на території громади
	4.2.8. Організація заходів із підвищення обізнаності мешканців/-ок щодо впливу на екологію їх діяльності
	4.2.9. Зміцнення сховищ небезпечних промислових відходів для убезпечення від техногенних ризиків
	4.2.10. Залучення інвестицій у перероблення твердих відходів
4.3. Енергетична інфраструктура: забезпечення енергетичної безпеки та самодостатності громади	4.3.4. Модернізація, адаптивність систем теплопостачання

Основна небезпека для навколишнього природного середовища в умовах воєнних дій пов'язана з ризиком забруднення через пошкодження промислових підприємств та інфраструктурних об'єктів внаслідок влучання боєприпасів або аварійне порушення їх роботи через припинення електропостачання, водопостачання, газопостачання, порушень технологічних процесів тощо. Наслідки збройного вторгнення матимуть тривалий негативний вплив. Воєнні дії ускладнили поводження з ТПВ. До традиційного побутового сміття додаються залишки військової техніки, будівель, споруд та елементів інфраструктури, утилізація яких вимагає

додаткових потужностей і неможлива без попереднього розмінування території та очищення її від боєприпасів. Еколого-безпекові ризики зростають, утворюються небезпечні відходи від руйнувань та воєнні відходи. В результаті руйнування будівель утворюється велика кількість відходів, що містять у своєму складі озоноруйнівні речовини, зокрема, утеплювальні матеріали, ізоляційну піну тощо.

2.7. Ймовірні зміни стану здоров'я населення, якщо ДДП не буде затверджено

Екологічні проблеми громади впливають на умови життєдіяльності та стан здоров'я населення.

Захворюваність населення можна вважати найбільш чутливим показником, який характеризує вплив середовища на людину. При цьому первинна захворюваність визначається на основі лише вперше зареєстрованих випадків хвороби протягом року, загальна поширеність враховує всіх хворих, виявлених на момент обліку. В цілому здоров'я населення можна оцінити такими показниками як середня тривалість життя при народженні або після досягнення певного віку, загальна смертність та смертність дітей до одного року життя, захворюваність і функціональні відхилення, поширеність хвороб.

Здоров'я посідає особливе ключове місце у системі людських цінностей, тому поліпшення здоров'я і покращення ефективності медичного обслуговування було і залишається надзвичайно актуальним питанням.

Збереження здоров'я населення Марганецької громади забезпечує її мережа закладів охорони здоров'я.

На території громади функціонує 3 комунальних медичних заклади. Охорона здоров'я представлена двома рівнями: первинний та вторинний.

КНП «Марганецький центр первинної медико-санітарної допомоги» (далі-Центр)- лікувально-профілактичний заклад, який надає первинну медичну допомогу населенню. Центр обслуговує 74,5% населення міста та прилеглих сіл. Станом на 01.01.2025 року із сімейними лікарями укладено 28647 декларацій. В закладі працюють 17 лікарів та 42 медичні сестри. Для запобігання поширенню респіраторної хвороби COVID-19, на території громади функціонують кабінети вакцинації. Постійно проводиться моніторинг за станом виявлення серцево-судинних і судинно-мозкових захворювань. Ведеться реєстр хворих на гіпертонічну хворобу та забезпеченням лікарськими засобами по Урядовій програмі «Доступні ліки». Закладом продовжується впровадження та розвиток економічних стаціонарозамінних форм надання медичної допомоги, а саме організованих стаціонарах вдома .

КП «Марганецька центральна міська лікарня ММР» - багатопрофільний лікувальний заклад розрахований на 230 ліжок і 400

відвідувань в зміну. Заклад надає вторинну стаціонарну та амбулаторну медичну допомогу мешканцям громади. Кожне робоче місце лікаря оснащено комп'ютерною технікою та підключено до медичної інформаційної системи HELSI. Станом на 01.01.2025 року у лікувальному закладі працюють 42 лікарі та 113 осіб середнього медичного персоналу.

Комунальне підприємство «Марганецька міська стоматологічна поліклініка» ММР» - лікувально-профілактичний заклад, який забезпечує приймання хворих терапевтичного, хірургічного, ортопедичного профілю з функціонуванням рентгенологічного прийому.

Відповідно до статистичних даних чисельність мешканців Марганецької міської територіальної громади станом на 01.01.2022 року становила 47688 осіб, у тому числі тих, які проживають в сільській місцевості – 2708 осіб, в міській місцевості - 44980 осіб. Протягом останніх років населення постійно скорочувалось. Зміни чисельності населення є результатом впливу наступних чинників: військового стану в країні, природного приросту населення та міграційного руху. Більшість з тих, хто покидає громаду є молодь, яка після закінчення школи виїжджає у великі міста на навчання і залишається в них. Переважна більшість тих, хто прибуває в громаді - це особи передпенсійного або пенсійного віку. Така структура міграції має вплив на віковий склад населення.

Станом на 01.01.2022 року за віком населення розподілялось на осіб молодші за працездатний вік – 15,3%; осіб працездатного віку – 59,2% , осіб старше за працездатний вік – 25,5% .Кількість пенсіонерів на 01.01.2025 року склала 12740 осіб., середній розмір пенсії - 6428 грн. Загальна кількість внутрішньо переміщених осіб (далі – ВПО) по Марганецькій ТГ станом на 01.01.2025 становить 2569 осіб.

Таблиця 2.17. - Цілі та їх завдання проекту оновленої Стратегії розвитку Марганецької міської територіальної громади, спрямовані на покращення стану здоров'я населення

Стратегічна ціль 2. Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, кліматичному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах	
2.3. Підвищення якості надання медичних послуг	2.3.1. Будівництво, реконструкція та капітальний ремонт медичних закладів на території громади. Будівництво та ремонтні роботи укріплень
	2.3.2. Покращення санітарно-екологічної та епізоотичної ситуації в громаді. Здійснення контролю за регулюванням чисельності безпритульних тварин
	2.3.3. Оновлення матеріально-технічної бази закладів охорони здоров'я, забезпечення лікарськими засобами, виробами медичного призначення

	2.3.4. Надання медичних послуг пільговій категорії населення
	2.3.5. Забезпечення умов для надання послуг з реабілітації
	2.3.6. Покращення доступності послуг з охорони психічного здоров'я
	2.3.7. Забезпечення надання якісних медичних послуг у сфері материнства і дитинства
	2.3.8. Забезпечення доступності приміщень, обладнання закладів охорони здоров'я вимогам інклюзивності
2.4. Створення умов для занять фізичною культурою та спортом, залучення до здорового способу життя мешканців/-ок	2.4.3. Проведення заходів щодо популяризації здорового способу життя серед мешканців(-ок) громади, розвиток і підтримка професійного спорту

У випадку, якщо проєкт оновленої Стратегії та План заходів не буде затверджено, ризик погіршення екологічної ситуації в громаді та її негативний вплив на здоров'я мешканців громади може зрости. Водночас неприйняття проєкту Стратегії та Плану заходів призведе до низки проблем, які будуть причиною поступового зниження умов життєдіяльності та здоров'я населення. Зокрема:

- забруднення ґрунтів буде продовжуватись через недосконалу систему управління відходами;
- недостатньо будуть оновлюватися існуючі та створюватися нові насадження у межах населених пунктів громади на землях відповідного призначення;
- далі буде зменшуватися біорізноманіття через недостатню увагу до природоохоронних територій та об'єктів;
- зберігатиметься значна амортизація об'єктів житлово-комунальної інфраструктури громади, що не будуть модернізовані;
- фізичний знос мереж централізованого водопостачання та водовідведення в громаді спричинятиме значні витоки й втрати води, а також потрапляння стічних вод в ґрунти і поверхневі води;
- недостатньо ефективною залишатиметься мережа закладів охорони здоров'я;
- погіршуватиметься стан здоров'я населення через те, що рівень якості медичних послуг не зростатиме;

- низькою залишатиметься енергоефективність комунальних будівель в громаді, в т. ч. закладів освіти і охорони здоров'я;
- погіршуватиметься якість дорожнього покриття та дорожньої інфраструктури доріг перш за все місцевого значення, на цьому фоні зростатиме негативний вплив транспорту на атмосферне повітря і здоров'я населення, що в подальшому призведе до зниження рівня комфортності проживання.

В разі неприйняття проєкту Стратегії та Плану заходів інерційний характер розвитку ситуації в економіці та соціальному житті громади сприятиме накопиченню екологічних проблем, що можуть спричинити загрози техногенного характеру. Таким чином, якщо ДДП не буде затверджено, то у Марганецькій громаді буде спостерігатися песимістичний сценарій розвитку, який формується за комплексу припущень, що тривкий у часі (горизонті планування) баланс зовнішніх і внутрішніх факторів впливу на стан громади як соціально-економічної системи залишається незмінним, тобто послідовність станів системи змінюється за інерцією: громада рухається за інерцією, суспільно-економічний стан країни не сприяє розвитку.

РОЗДІЛ 3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)

Проєкт оновленої Стратегії та План заходів охоплює всю територію громади і визначає регіональну політику, що характеризується специфічним набором соціальних, просторових, безпекових, екологічних та економічних особливостей. З огляду на сучасні виклики, які стоять перед Україною внаслідок воєнного стану, набуття статусу кандидата на членство в ЄС, зміцнення інституційної складової для забезпечення ефективного процесу відновлення, виконання кліматичних зобов'язань тощо, цілі і завдання проєкту оновленої Стратегії спрямовуватимуться на відновлення економічної активності, балансу екосистем та створення безпекових умов життєдіяльності населення.

Стан довкілля, умови життєдіяльності населення та стан його здоров'я в Марганецькій громаді детально проаналізовані у попередньому розділі звіту про стратегічну екологічну оцінку проєкту Стратегії. Сама Стратегія не має безпосереднього впливу на довкілля та умови життєдіяльності населення, оскільки вона лише консолідує заходи, передбачені в рамках реалізації інших міських програм.

Реалізація заходів та проєктів, що визначені Стратегією та Планом заходів, спрямовані на усунення та пом'якшення дії чинників, шкідливих для навколишнього природного середовища та здоров'я населення, забезпечення

екологічної безпеки, відтворення та підтримання у належному стані природних ресурсів громади.

Стратегічна екологічна оцінка Стратегії та Плану заходів проводиться з метою забезпечення охорони довкілля, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я.

Відповідно до частини першої статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», здійснення оцінки впливу на довкілля є обов'язковим у процесі прийняття рішень про провадження планованої діяльності, визначеної пунктом 13 частини третьої статті третьої.

Використовуючі статистичні матеріали дослідження соціально-економічного стану громади можливо сформулювати порівняльні переваги, виклики й ризики, які є основою для стратегічного вибору – формулювання стратегічних та операційних цілей розвитку громади на довгострокову перспективу і реалізація якої розпочнеться у 2025 році.

Таблиця 3.1. Ймовірні наслідки впливу на довкілля і здоров'я населення проєкту Стратегії розвитку Марганецької міської територіальної громади на період до 2027 р.

№	Вплив	Негативний вплив			Пом'якшення стану
		так	ймовірний	ні	
Атмосферне повітря					
1	Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел?		*		
2	Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел?		*		
3	Погіршення якості атмосферного повітря?		*		
4	Появу джерел неприємних запахів?		*		
5	Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату?			*	
Водні ресурси					
6	Збільшення обсягів скидів у поверхневі води?		*		
7	Будь-які зміни якості поверхневих вод (зокрема таких показників, як			*	

	температура, розчинений кисень, прозорість, але не обмежуючись ними)?				
8	Збільшення скидання шахтних і кар'єрних вод у водні об'єкти?			*	
9	Значне зменшення кількості вод, що використовуються для водопостачання населенню?		*		
10	Збільшення навантаження на каналізаційні системи та погіршення якості очистки стічних вод?			*	
11	Появу загроз для людей і матеріальних об'єктів, пов'язаних з водою (зокрема таких, як паводки або підтоплення)?			*	
12	Зміни напрямів і швидкості течії поверхневих вод або зміни обсягів води будь-якого поверхневого водного об'єкту?			*	
13	Порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок ?			*	
14	Зміни напряму або швидкості потоків підземних вод?			*	
15	Зміни обсягів підземних вод (шляхом відбору чи скидів або ж шляхом порушення водоносних горизонтів)?			*	
16	Забруднення підземних водоносних горизонтів?			*	
Поводження з відходами					
17	Збільшення кількості утворюваних твердих побутових відходів?		*		
18	Збільшення кількості утворюваних чи накопичених		*		

	промислових відходів IV класу небезпеки?				
19	Збільшення кількості відходів I – III класу небезпеки?			*	
20	Спорудження еколого – небезпечних об’єктів поводження з відходами?			*	
21	Утворення або накопичення радіоактивних відходів?			*	
Земельні ресурси					
22	Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару?		*		
23	Будь-яке посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів?			*	
24	Зміни в топографії або в характеристиках рельєфу?			*	
25	Появу таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози через нестабільність літогенної основи або зміни геологічної структури?			*	
26	Суттєві зміни в структурі земельного фонду, чинній або планованій практиці використання земель?			*	
27	Виникнення конфліктів між ухваленими завданнями ДДП та цілями місцевих громад?			*	
Біорізноманіття та рекреаційні зони					
28	Негативний вплив на об’єкти природно-заповідного фонду (зменшення площ, початок небезпечної діяльності у безпосередній близькості або на їх території тощо)?			*	
29	Зміни у кількості видів рослин або тварин, їхній			*	

	чисельності або територіальному представництві?				
30	Збільшення площ зернових культур або сільськогосподарських угідь в цілому?			*	
31	Порушення або деградацію середовищ існування диких видів тварин?			*	
32	Будь-який вплив на кількість і якість наявних рекреаційних можливостей?			*	
33	Будь-який вплив на наявні об'єкти історико-культурної спадщини?			*	
34	Інші негативні впливи на естетичні показники об'єктів довкілля (перепони для публічного огляду мальовничих краєвидів, появу естетично неприйнятних місць, руйнування пам'ятників природи тощо)?			*	
Населення, інфраструктура					
35	Зміни в локалізації, розміщенні, щільності та зростанні кількості населення будь-якої території?			*	
36	Вплив на нинішній стан забезпечення житлом або виникнення нових потреб у житлі?			*	
37	Суттєвий вплив на нинішню транспортну систему, зміни в структурі транспортних потоків?			*	
38	Необхідність будівництва нових об'єктів для забезпечення транспортних сполучень?			*	
39	Потреби в нових або суттєвий вплив на наявні			*	

	комунальні послуги?				
40	Появу будь-яких реальних або потенційних загроз для здоров'я людей?			*	
Екологічне управління та моніторинг					
41	Послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки?			*	
42	Погіршення екологічного моніторингу?			*	
43	Усунення наявних механізмів впливу органів місцевого самоврядування на процеси техногенного навантаження?			*	
44	Стимулювання розвитку екологічно небезпечних галузей виробництва?		*		
Інше					
45	Підвищення рівня використання будь-якого виду природних ресурсів? Суттєве вилучення будь-якого невідновного ресурсу?		*		
46	Збільшення споживання значних обсягів палива або енергії?		*		
47	Суттєве порушення якості природного середовища?			*	
48	Появу можливостей досягнення короткотермінових цілей, які ускладнюватимуть досягнення довготривалих цілей у майбутньому?				
49	Такі впливи на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності викличуть значний негативний екологічний ефект, що матиме значний			*	

	негативний прямий або опосередкований вплив на добробут людей?				
--	--	--	--	--	--

На основі оцінок, представлених в таблиці 3.1, можна зробити такі висновки щодо ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Стратегії:

забруднення атмосферного повітря викидами автотранспорту та промислових підприємств.

Однією з найважливіших екологічних проблем громади є забруднення атмосферного повітря. Серед основних джерел забруднення атмосфери – пересувні джерела, з яких на першому місці знаходиться автотранспорт, а також підприємства промисловості.

Викиди забруднюючих речовин від автотранспорту з року в рік зростають та негативно впливають на якість атмосферного повітря в громаді. Частка автомобілів, які експлуатуються, далекі від довершеності, вони здебільшого не відповідають міжнародним стандартам щодо екологічної безпеки. Основним токсичним інгредієнтом, яким забруднюється повітря під час експлуатації автомобільного транспорту, є оксид вуглецю (близько 80%). Викиди автотранспортних засобів особливо небезпечні тому, що здійснюються у безпосередній близькості від тротуарів у зоні активного пішохідного руху. Крім забруднення атмосферного повітря, міський транспорт та його супутня інфраструктура є головними забруднювачами водних об'єктів та ґрунтів нафтопродуктами.

Негативно впливають на стан довкілля і відходи автотранспортних засобів, які утворюються в процесі їх експлуатації, а саме: відпрацьовані мастила, фільтри, акумулятори, відпрацьовані шини, деталі та корпуси автомобілів та інше, утилізацію яких належним чином ще не налагоджено. Зменшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел може сприяти поліпшення стану дорожньо-транспортної інфраструктури.

водні ресурси – негативний вплив відсутній, можливе забруднення поверхневих та підземних водних ресурсів відсутнє. Програма не передбачає створення підприємств, діяльність яких призведе до збільшення обсягів скидів забруднених вод у поверхневі води.

земельні ресурси – негативні наслідки відсутні, внаслідок реалізації Програми не передбачається змін у топографії або в характеристиках рельєфу, поява таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози;

біорізноманіття – негативні наслідки відсутні;

об'єкти природно-заповідного фонду та екомережі - наслідки відсутні;

клімат - негативні наслідки відсутні;

населення та інфраструктура – наслідки позитивні: поліпшення санітарно-епідеміологічної та санітарно-епізоотичної ситуації на території громади; негативний вплив на стан здоров'я чи захворюваність населення не очікується;

поводження з відходами- проблема відходів є однією з ключових екологічних проблем громади: накопичення відходів як у промисловому, так і побутовому секторі негативно впливає на стан довкілля і здоров'я людей.

РОЗДІЛ 4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)

Основні чинники виникнення екологічних проблем:

- підвищення рівня забруднення атмосферного повітря - промислові підприємства гірничо-металургійного комплексу і транспорт є основними джерелами забруднення повітряного басейну;
- забруднення водних об'єктів скидами забруднюючих речовин із зворотними водами промислових підприємств, підприємств житлово-комунального господарства - існуючі системи водопостачання та водовідведення знаходяться переважно в незадовільному стані, очисні споруди потребують ремонту та реконструкції.
- поведінням з відходами I – III класів небезпеки.- на підприємствах громади протягом 2020 року утворилося 630,2 тис. тонн відходів. Із загального обсягу утворених відходів 0,164 тис. тонн становлять відходи I-III класів небезпеки. Близько 42,9 % (270,4 тис. тонн) утилізовано, у т.ч. 0,0031 тис. т - відходи I-III класів небезпеки, спалено – 0, видалено у спеціально відведені місця чи об'єкти 0,102 тис. т відходів (з них відходи I-III класів небезпеки - 0). Найбільшу частку утворення відходів у 2020 році становили тверді побутові відходи.
- зростає перелік видів судинних рослин, водоростей, грибів мохів, лишайників та представників фауни, яким загрожує небезпека;
- важливим фактором загрози тваринному світу є шумове забруднення, яке є чинником стресу для тварин та змушує їх залишати оселища, втрачати кормову базу, змінювати шляхи міграції. Особливо актуальною ця проблема є для птахів, які здійснюють щорічні міграції на тисячі кілометрів.

Зелена зона громади.

В зелену зону громади входять ліси долини р. Томаківка, Ревун (ліси водоохоронної зони, прируслові, заплавні), які виконують санітарно-гігієнічну, естетичну та рекреаційну роль, ландшафтний заказник Грушівка (являє собою джерело оновлення природного середовища, збереження та відновлення чисельності популяції багатьох рідкісних видів рослин і тварин), ботанічна пам'ятка природи Білі Тополі (штучне насадження тополя білого 28-річного віку, висотою 22-24 м, діаметром 28-30 см - розташована у 2 км від південної околиці м. Марганця).

Відповідно до проєкту схеми формування екологічної мережі Дніпропетровської області, затвердженого рішенням Дніпропетровської

обласної ради від 24.03.2015 №680-34/IV, на території громади є відновлювальна техногенна ділянка екомережі «Басансько-Грушівський» і нововиділена ключова територія екомережі Нікопольського району «Марганецький міський». Також в межах Марганецької громади наявні території Смарагдової мережі.

Природно-заповідний фонд.

Землі природно-заповідного фонду громади, а також землі територій та об'єктів, що мають особливу екологічну, наукову, естетичну, господарську цінність і є відповідно об'єктами комплексної охорони, належать до земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного або історико-культурного призначення. На землях природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного або історико-культурного призначення забороняється будь-яка діяльність, яка негативно впливає або може негативно впливати на стан природних та історико-культурних комплексів та об'єктів чи перешкоджає їх використанню за цільовим призначенням.

РОЗДІЛ 5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування

Відповідно до Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» та іншої нормативно-правової бази України ДДП повинен враховувати низку зобов'язань: пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість додержання екологічних стандартів, нормативів та лімітів використання природних ресурсів; виконання низки заходів, що гарантують екологічну безпеку середовища для життя і здоров'я людей, а також запобіжний характер заходів щодо охорони навколишнього природного середовища; забезпечення загальної доступності звіту СЕО відповідно до вимог Закону України «Про доступ до публічної інформації»; надання інформації щодо обґрунтованого нормування впливу планової діяльності на навколишнє природне середовище; оцінка ступеню антропогенної зміни територій, сукупної дії факторів, що негативно впливають на екологічну ситуацію.

Основні зобов'язання у сфері охорони довкілля стосуються заходів щодо охорони земельних ресурсів, лісів, повітряного, водного та ґрунтового середовища.

Основні принципи екологічного захисту навколишнього середовища передбачають: дотримання нормативів гранично допустимих рівнів екологічного навантаження на природне середовище та санітарних нормативів; збереження та раціональне використання цінних природних ресурсів тощо.

Охорона навколишнього природного середовища, раціональне використання природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки життєдіяльності людини – невід’ємна умова сталого економічного та соціального розвитку України. З цією метою Україна здійснює на своїй території екологічну політику, спрямовану на збереження безпечного для існування живої і неживої природи навколишнього середовища, захисту життя і здоров’я населення від негативного впливу, зумовленого забрудненням навколишнього природного середовища, досягнення гармонійної взаємодії суспільства і природи, охорону, раціональне використання і відтворення природних ресурсів.

Засади екологічної політики України визначені Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року». Закон передбачає інтегрування екологічних вимог під час розроблення і затвердження документів державного планування, галузевого (секторального), регіонального та місцевого розвитку.

Основними міжнародними правовими документами щодо СЕО є Протокол про стратегічну екологічну оцінку (далі - Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті та Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС. В Україні проведення СЕО регламентується Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку».

Юридичні засади поводження з водними ресурсами визначаються Водним кодексом України та іншими законодавчими актами, що були розроблені для забезпечення збереження, збалансованого й науково обґрунтованого використання та відновлення водних ресурсів, захисту водних ресурсів від забруднення, зараження й виснаження, запобігання та пом’якшення негативного впливу, покращення екологічного стану водних об’єктів і захисту прав водокористувачів. Найголовнішими питаннями у сфері водопостачання та водовідведення є дозвіл на забір води із джерел водопостачання (дозвіл на спеціальне водокористування) і дозвіл на скидання очищених та неочищених стічних вод у навколишнє середовище. З 04.06.2017 набрав чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, що регулюють відносини, пов’язані з одержанням документів дозвільного характеру щодо спеціального водокористування», яким внесено зміни до Водного кодексу України в частині процедури отримання дозволів на спеціальне водокористування.

Основне чинне екологічне законодавство та норми у сфері користування водними ресурсами:

постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку видачі дозволів на спеціальне водокористування»;

постанова Кабінету Міністрів України «Про Порядок розроблення і затвердження нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин та перелік забруднюючих речовин, скидання яких нормується»;

Державні санітарні норми та правила «Питна вода. Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною»;

наказ Міністерства екології та природних ресурсів України «Про затвердження Інструкції про порядок розробки та затвердження гранично допустимих скидів (ГДС) речовин у водні об'єкти із зворотними водами»;

постанова Кабінету Міністрів України «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів».

Правове й інституційне регулювання та ключові екологічні вимоги у сфері охорони атмосферного повітря визначаються Законом України «Про охорону атмосферного повітря». Основне чинне законодавство та норми у сфері захисту атмосферного повітря:

постанова Кабінету Міністрів України «Про Порядок розроблення і затвердження нормативів граничнодопустимого рівня впливу фізичних та біологічних факторів стаціонарних джерел забруднення на стан атмосферного повітря»;

постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про порядок видачі дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами»;

постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про порядок здійснення державного обліку в галузі охорони атмосферного повітря»;

посібник з інвентаризації джерел викидів в атмосферне повітря; максимальні допустимі концентрації та «можливі рівні безпечного ефекту» для забруднюючих речовин в атмосферному повітрі для заселених територій.

Правові засади у сфері поводження з відходами забезпечуються Законом України «Про управління відходами» та іншими законодавчими актами, що були розроблені для регулювання діяльності з метою уникнення чимінімізації утворення відходів, зберігання й поводження з ними, запобігання та зменшення негативних наслідків для довкілля і здоров'я людини від утворення, зберігання та поводження з відходами.

В Україні сформовано інвестиційне законодавство, в якому, зокрема, значна увага приділяється необхідності дотримання екологічних норм в процесі інвестиційної діяльності. Так, Законом України «Про інвестиційну діяльність» (№1560-ХІІ від 18.09.1991) встановлюється заборона інвестування в об'єкти, створення і використання яких не відповідає вимогам санітарно-гігієнічних, радіаційних, екологічних, архітектурних та інших норм, встановлених законодавством України (ст. 4). У разі порушення екологічних, санітарно-гігієнічних та архітектурних норм державний орган може прийняти рішення про зупинення або припинення інвестиційної діяльності (ст. 21). Крім цього, в ст. 8 зазначається, що інвестор зобов'язаний одержати висновок з оцінки впливу на довкілля у випадках та порядку, встановлених Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» (№ 2059-УІІ від 23.05.2017).

Нормативно-правова база СЕО в Україні

Основними нормативно-правовими актами, які регулюють здійснення стратегічної екологічної оцінки в Україні, є:

Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку»;

Протокол про стратегічну екологічну оцінку (далі – Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті. Протокол про СЕО ратифікований Верховною Радою України (№ 562-VIII від 01.07.2015) і є частиною українського законодавства.

На виконання вимог Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», а також з метою приведення у відповідність до нього інших підзаконних актів, було прийнято ряд нормативно-правових документів, а саме:

постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України» від 23 січня 2019 року № 128;

постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України» від 23 січня 2019 року № 45;

постанова Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2020 року № 1272 «Про затвердження Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення»;

«Критерії визначення наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення», затверджені наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 28.10.2020 № 213, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 04 січня 2021 року за № 9/3563.

Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 № 296 були затверджені «Методичні рекомендації із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування». Цей документ носить рекомендаційний характер. Зміни до нього вносилися наказами Міністерства екології та природних ресурсів України від 29 грудня 2018 року № 465 та від 18 липня 2019 року № 260.

РОЗДІЛ 6. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1,3- 5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності - 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків.

Згідно із «Методичними рекомендаціями із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування», затвердженими наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 № 296, наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення – це будь-

які ймовірні наслідки для флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, клімату, повітря, води, ландшафту (включаючи техногенного), природних територій та об'єктів, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я, матеріальних активів, об'єктів культурної спадщини та взаємодія цих факторів.

Коротко- та середньострокові наслідки (1, 3-5, 10-15 років) – при реалізації будівництва різних об'єктів комунальної, соціальної, інженерної та транспортної інфраструктури, промисловості. При цьому на кожному етапі в процесі будівництва та подальшої експлуатації об'єктів будуть виникати негативні наслідки у вигляді утворення відходів, порушення рослинного покриву під час провадження планованої діяльності, збільшення кількості автотранспорту. Можливо, потрібно буде проводити видалення зелених насаджень, зняття і складування поверхневого шару ґрунту. Також під час виконання будівельних і монтажних робіт слід очікувати допустимий негативний вплив на атмосферне повітря, рослинний і тваринний світи, ґрунти та водні ресурси. Крім того, при роботі двигунів будівельних машин, механізмів та автотранспорту на навколишнє середовище буде чинитися шумовий вплив – акустичне забруднення. За тривалістю зазначені види впливу будуть носити тимчасовий характер, обмежений розрахунковим терміном будівництва, по межах впливу – локальне, обмежене простором ведення будівельних робіт. Проте всі ці впливи відносяться до тимчасових і не стануть причиною суттєвого довгострокового погіршення екологічної рівноваги екосистем населеного пункту.

До довгострокових наслідків (50-100 років) відносяться впливи постійного характеру – викиди і скиди, шум, утворення відходів, додаткове споживання ресурсів.

Основна кількість забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря, є відпрацьовані гази техніки та автотранспорту. Токсичність відпрацьованих газів обумовлюється змістом у них окису вуглецю й діоксиду азоту, кількість яких залежить від кількості спожитого палива та технічного стану двигунів.

Непостійними довгостроковими впливами є роботи, пов'язані з реконструкцією об'єктів, консервацією, припиненням їх існування, перепрофілюванням, заміною обладнання та устаткування, модернізацією тощо.

За походженням екологічний вплив може бути первинним, тобто безпосередньо пов'язаним з впливом проєкту на екосистему (забруднення атмосфери при будівництві та експлуатації продуктами згорання палива та викидами пилу при проведенні земляних робіт і переміщенні автотранспорту в межах будмайданчину) та вторинним, що є наслідком первинних змін в екосистемі.

Вторинні наслідки – пряма повна або часткова зміна елементу навколишнього середовища, яка призведе до руйнування, зміни навколишнього середовища (наприклад, забруднення природних місць

проживання нанесе шкоду видам фауни, які залежать від цього середовища проживання).

Під **кумулятивними впливами** розуміється сукупність впливів від реалізації планованої діяльності та інших, що існують або плануються в найближчому майбутньому, видів людської діяльності, які можуть призвести до значних негативних або позитивних впливів на навколишнє середовище або соціально-економічні умови, і які б не виявилися в разі відсутності інших видів діяльності, крім самої планованої діяльності.

Кумулятивні ефекти можуть виникати з незначних за своїми окремими діями факторів, які, працюючи разом протягом тривалого періоду часу, поступово накопичуючись, підсумовуючись згодом в одному і тому ж районі, можуть викликати значні наслідки. Акумуляція впливів відбувається в тому випадку, коли антропогенний вплив або інші фізичні або хімічні впливи на екосистему протягом часу перевершують можливість їх асиміляції або трансформації. При дотриманні та виконанні всіх передбачених комплексних захисних і охоронних заходів, що відповідають діючим нормативним вимогам, можливість виникнення кумулятивного впливу, який супроводжується негативними екологічними наслідками та понаднормативними викидами в атмосферне повітря забруднюючих речовин, не передбачається. Детальна оцінка кумулятивного впливу буде можлива в процесі експлуатації території з урахуванням даних моніторингу навколишнього середовища та проведення відповідних розрахунків. Змін клімату і мікроклімату в результаті планованої діяльності не очікується, оскільки в результаті впровадження проєктних рішень відсутні значні виділення теплоти та парникових газів. Особливості кліматичних умов, які сприяють зростанню інтенсивності впливів планованої діяльності на навколишнє середовище, відсутні. Обрана технологія розміщення забудови є більш екологічно безпечна.

Синергічні наслідки – сумарний ефект, який полягає у тому, що при взаємодії 2-х або більше факторів їх дія суттєво переважає дію кожного окремо компоненту. Можливий сумарний ефект деяких речовин при викиді забруднюючих речовин в атмосферне повітря.

Коротко- та середньострокові наслідки (1, 3-5, 10-15 років). З боку соціально-економічних умов провадження діяльності буде мати позитивний наслідок: збільшення території під забудову садибними ділянками, що призведе до збільшення чисельності населення, створення нових робочих місць, що сприятиме зайнятості населення.

Тимчасові наслідки для довкілля – при виконанні підготовчих та будівельних робіт вплив на навколишнє середовище на атмосферне повітря матиме короткочасний та локальний характер, викиди здійснюватимуться при роботі будівельних машин та механізмів, при здійсненні зварювальних робіт, земляних робіт, при фарбуванні металевих поверхонь, при функціонуванні планованих підприємств.

Наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення – це будь-які ймовірні наслідки реалізації завдань Стратегії та Плану заходів для біорізноманіття, ґрунту, клімату, повітря, води, ландшафту (включаючи техногенного), природних територій та об'єктів, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я, матеріальних активів, об'єктів культурної спадщини та взаємодія цих факторів.

В процесі стратегічної екологічної оцінки був здійснений аналіз впливу реалізації Стратегії та Плану заходів як на окремі компоненти навколишнього природного середовища, так і сукупний вплив на природні процеси та комплекси. Значного негативного впливу під час впровадження діяльності на довкілля та здоров'я населення не передбачається.

Серед основних ймовірних екологічних наслідків, пов'язаних з реалізацією Стратегії та Плану заходів, є наступні:

атмосферне повітря – можливе забруднення від стаціонарних джерел (промислових підприємств) та пересувних джерел. З метою покращення стану атмосферного повітря Стратегією та Планом заходів розглядається можливість зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря за рахунок впровадження заходів по охороні атмосферного повітря;

ґрунти – можливе забруднення, засмічення та порушення ґрунтів від неочищених господарсько-побутових стічних вод, від поверхневих вод.

Основними завданнями та проектами Стратегії та Плану заходів щодо недопущення та зниження ризику забруднення ґрунтів є реконструкція каналізаційних очисних споруд та мереж водовідведення;

поводження з відходами – можливе забруднення і засмічення ґрунтів, забруднення ґрунтових вод та інше, в зв'язку з незадовільним рівнем вивезення та роздільного збору твердих побутових відходів, з незадовільною організацією планової очистки по збору та своєчасному видаленню відходів.

Основним напрямком роботи у сфері поводження з відходами залишається вирішення питання щодо будівництва на території громади заводу з переробки відходів.

З метою покращення існуючої ситуації:

для територій з природоохоронним статусом – реалізація Стратегії та Плану заходів запланована за межами територій та об'єктів природно-заповідного фонду, їх охоронних зон, земель природно-заповідного фонду України, територій та об'єктів, що мають особливу екологічну, наукову і естетичну цінність та об'єктів комплексної охорони, в зв'язку з чим можна зробити висновок, що реалізація завдань та проектів Стратегії та Плану заходів не матиме впливу на території з природоохоронним статусом.

трансграничні наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення – зважаючи на географічне положення територій, на яких заплановано реалізацію завдань і проектів Стратегії та Плану заходів, трансграничні наслідки реалізації рішень Стратегії та Плану заходів для довкілля, у тому числі здоров'я населення, відсутні та не очікуються.

Таким чином, реалізація Стратегії та Плану заходів не має супроводжуватися появою нових негативних наслідків для довкілля. Разом з тим, реалізація багатьох завдань Стратегії та Плану заходів має призвести до покращення екологічної ситуації в громаді.

Затвердження Стратегії та Плану заходів, зважаючи на комплексність рішень, що обумовлюється необхідністю збалансованого розвитку екологічної складової, а також наукові дослідження у цій галузі у короткостроковий період (1-3 роки) буде мати незначний вплив на стан довкілля, який буде обумовлений впливом існуючих незмінних факторів.

Реалізація завдань та проєктів Стратегії та Плану заходів буде мати позитивний вплив на рівень здоров'я населення, тобто сприятиме зниженню рівня захворюваності населення, що є важливим індикатором розвитку на середньостроковий та довгостроковий період. У разі продовження розпочатої роботи вплив не буде відрізнятися від короткострокового.

До довгострокових наслідків відноситься питання забруднення атмосферного повітря, що склалося під впливом кліматичних умов. Значного негативного впливу під час реалізації заходів та проєктів ДДП на довкілля та здоров'я населення не передбачається.

У порівнянні з нульовою альтернативою вплив на довкілля оцінюється як незначний, оскільки, як зазначалося вище, буде обумовлений впливом існуючих незмінних факторів.

РОЗДІЛ 7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування

Реалізація проєкту Стратегії та Плану заходів передбачає виконання заходів та проєктів, пов'язаних з будівництвом, реконструкцією, енергозбереженням та раціональним використанням природних ресурсів, виконання яких – невід'ємна складова при створенні сприятливого в екологічному відношенні життєвого середовища. Проте під час виконання запланованих заходів та проєктів можливе виникнення деяких негативних наслідків.

Серед завдань проєкту Стратегії та Плану заходів не передбачені такі, які могли б напряму спричиняти значний негативний вплив на довкілля.

Так як в межах Марганецької міської територіальної громади наявні Смарагдові території, то слід зазначити, що порядок розробки планів управління цими територіями поки не передбачений національним законодавством і якісне управління Смарагдовими територіями буде можливе тільки після прийняття відповідного національного законодавства. При реалізації Стратегії необхідно приділити увагу питанням запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків впливу на них, хоча на даний час проєкт Стратегії та План заходів не містить цілей чи завдань, які передбачають конкретну діяльність на територіях Смарагдової мережі. У

випадку реалізації проєктів Плану заходів, які будь-яким чином могли би здійснювати вплив на об'єкти Смарагдової мережі, вони мають пройти оцінку впливу на довкілля до початку планової діяльності. На даний час інформація про такі проєкти відсутня.

Структура цілей та завдань проєкту оновленої Стратегії та Плану заходів відповідає стратегії економічного зростання. З тим, одним з важливих етапів екологічного оцінювання в процесі впровадження проєкту Стратегії повинна бути окрема оцінка передбачених нею проєктів з точки зору ймовірного негативного впливу на довкілля від впровадження кожного конкретного заходу, а також їх кумулятивного впливу.

Переважає більшість рекомендацій експертів з проведення СЕО проєкту оновленої Стратегії та Плану заходів для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків її виконання були враховані під час підготовки заходів з реалізації оперативних цілей проєкту Стратегії. На всіх етапах реалізації проєкту оновленої Стратегії заплановані рішення повинні здійснюватися у відповідності до норм і правил охорони навколишнього середовища і вимог екологічної безпеки, в т.ч. законів України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», «Про охорону атмосферного повітря», «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про природно-заповідний фонд України», «Про стратегічну екологічну оцінку», «Про затвердження державних санітарних правил та норм захисту населення від впливу електромагнітного випромінювання», Водного кодексу України, Земельного кодексу України та інших законів, постанов та наказів.

Так, для зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків виконання Стратегії та Плану заходів пропонується реалізація комплексу заходів в розрізі компонентів довкілля, зокрема:

Атмосферне повітря і клімат. Для зменшення впливу викидів шкідливих речовин (у т.ч. генерованих автомобільним транспортом) в атмосферу на якість повітря та клімат, доцільно:

- створювати території зелених насаджень обабіч автошляхів;
- стимулювати заходи з підвищення енергетичної ефективності і енергозбереження у всіх галузях економіки громади.

Водні ресурси. Для забезпечення екологічної безпеки водних ресурсів у громаді та запобігання потрапляння стічних вод домогосподарств та підприємств у ґрунт та поверхневі води необхідно:

- здійснювати постійний моніторинг та контроль за дотриманням норм водоохоронного законодавства.

Земельні ресурси. Для запобігання забрудненню ґрунтів та зниженню їхньої родючості слід:

- здійснювати рекультивацію земель сільськогосподарського призначення, які зазнали негативного екологічного впливу;
- створювати лісові захисні насадження на еродованих землях, вздовж водних об'єктів та полезахисних смуг;

- вести громадський контроль за веденням лісового господарства на території громади;
- здійснювати масово-роз'яснювальну роботу для попередження підпалів сухостою та незаконної вирубки лісів;
- своєчасно викошувати узбіччя, зони зелених насаджень, парків, скверів, місць загального користування;
- здійснювати ліквідацію аварійних, фаутих дерев та сухостою; проводити висадку саджанців дерев і квітів, розбивку клумб, квітників тощо в громадських місцях

Поводження з відходами. Для запобігання забрудненню території громади ТПВ, у т. ч. появи несанкціонованих сміттєзвалищ, необхідно:

- регулярно провадити моніторинг появи стихійних сміттєзвалищ в місцях скупчення населення (громадські простори, осередки дозвілля та рекреації) та своєчасно їх ліквідовувати;
- активізувати роботу підприємства, який займається збором та вивезенням ТПВ, з укладення договорів з домогосподарствами на вивезення ТПВ;
- посилити просвітницьку діяльність щодо екологічної культури місцевих мешканців не лише серед дітей, але й серед осіб зрілого віку.

Окрім зазначеного, доцільно постійно налагоджувати співпрацю громадських організацій та органів місцевого самоврядування громади з міжнародними організаціями та фондами, що співфінансують проекти у сферах екології та охорони довкілля, залучити бізнес до реалізації місцевих екологічних програм і проектів. Проект оновленої Стратегії розроблений з урахуванням постанов КМУ від 4 серпня 2023 року №816 «Деякі питання розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації та проведення моніторингу реалізації зазначених стратегій і планів заходів», від 04 серпня 2023р. № 817 «Деякі питання розроблення Державної стратегії регіонального розвитку України і плану заходів з її реалізації та проведення моніторингу реалізації зазначених Стратегії і плану заходів»; наказу Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 31 березня 2016 року №79 «Про затвердження Методики розроблення, проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональних стратегій розвитку та планів заходів з їх реалізації», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України за №632/28762 від 26 квітня 2016 року.

Враховуючи результати аналізу, можна зробити висновок, що проект оновленої Стратегії та План заходів не суперечить цілям екологічної політики, встановленим на регіональному рівні, враховують більшість з них і пропонують комплекс заходів, спрямованих на їх виконання.

РОЗДІЛ 8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна

екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки)

Проект Стратегії та План заходів розроблений на довгостроковий період і є плановим документом. Оцінка ймовірних наслідків для довкілля від реалізації проекту Стратегії та Плану заходів вказує на те, що її реалізація негативно не вплине на стан атмосферного повітря, водних об'єктів, ситуацію з відходами, земельні ресурси, біорізноманіття. Це означає, що проект Стратегії та План заходів спрямований на оптимістичний екологічно збалансований сценарій розвитку. Під час підготовки Звіту про СЕО визначено доцільність і прийнятність планованої діяльності і обґрунтування економічних, технічних, організаційних, державно-правових та інших заходів щодо забезпечення безпеки довкілля.

У контексті СЕО проекту оновленої Стратегії та Плану заходів розглянутий і інший сценарій розвитку – песимістичний, за яким проект Стратегії не затверджується, та більшість зовнішніх загроз і багато внутрішніх проблем з високою ймовірністю погіршать існуючу екологічну ситуацію.

Песимістичний сценарій пов'язаний із збереженням нинішнього стану громади. Цей варіант виходить з того, що зміни практично не відбуватимуться. При цьому якісні показники розвитку будуть залишатись малорухомими. А це стримує процеси розвитку громади. Реалізація гіпотетичного сценарію ілюструє значне загострення екологічних проблем, перешкоджаючих набуттю комфортних умов життя та добробуту населення.

Відтак за результатами аналізу визначено, що в рамках песимістичного сценарію подальший розвиток Марганецької громади ускладнений і не призводить до покращення ситуації в громаді.

Натомість, у проекті оновленої Стратегії розглянуто три сценарії можливого розвитку громади, які є описом послідовності подій від теперішнього до майбутнього стану розвитку громади, що ґрунтується на песимістичних та стримано-оптимістичних припущеннях розвитку.

Песимістичний сценарій розвитку формується за комплексу припущень, що тривалий у часі (горизонті планування) баланс зовнішніх і внутрішніх факторів впливу на стан громади як соціально-економічної системи залишається незмінним або може погіршуватися, з огляду на продовження війни, що не дозволяє сформувати стимули для розвитку громади. Відтак громада рухається по інерції, суспільно-економічний стан країни не сприяє її розвитку.

Песимістичний сценарій громади впливатиме на довкілля та стан здоров'я населення громади, виходячи з того, що:

- воєнний стан триває;
- глобальні зміни клімату щораз загострюють екологічні проблеми;
- проблеми поводження з відходами не вирішуються, що також спричиняє погіршення екологічної ситуації;

- внаслідок постійних аварій систем водовідведення та недостатньої очистки збільшується обсяг забруднення поверхневих вод;
- погіршується стан здоров'я населення.

Інерційний сценарій розвитку передбачає утримання на рівні соціально-економічних показників Марганецької громади, що склалися протягом кількох останніх років, за відносно стабільних макроекономічних умов. Попри недостатньо сприятливі соціально-економічні умови у країні, громаді вдається утримувати належний рівень проживання для мешканців громади та внутрішньо переміщених осіб. Передумовою досягнення стратегічних цілей є максимальне використання сильних сторін та активізація роботи зі слабкими сторонами. При інерційному сценарії розвитку громади чисельність населення матиме тенденцію до скорочення, але без нарощення темпів скорочення.

Вплив інерційного сценарію на довкілля та стан здоров'я населення полягатиме в тому, що:

- інтенсивність міграційних процесів зменшиться, молодь отримає ширший вибір пропозицій щодо працевлаштування та рідше покидатиме громаду в пошуках кращої життєвої перспективи;
- на території громади сформується привабливі інвестиційні умови, в т.ч. для високотехнологічних підприємств, а також підприємств сфери послуг;
- покращиться стан зелених насаджень, водойм та ґрунтів;
- модернізація мереж водопостачання та водовідведення;
- впроваджено ефективні інструменти місцевого економічного розвитку, які базуються на ефективній співпраці та партнерстві влади, громади та бізнесу;
- частина комунальних закладів будуть забезпечуватися енергією з відновлювальних джерел;
- здійснення заходів, направлених на підвищення соціальних стандартів якості життя, як ступінь задоволення матеріальних, культурних, духовних потреб людини.

Оптимістичний сценарій розвитку громади базується на припущеннях, за яких формуються більш сприятливі зовнішні (глобальні та національні) та внутрішні (ті, які громада здатна створити самостійно) фактори впливу: громада активно використовує власні сильні сторони (конкурентні переваги) та можливості з метою нівелювання ризиків, які виникають з огляду на умови суспільно-економічного розвитку країни. Основним фактором цього сценарію є ймовірність завершення війни.

Вплив оптимістичного сценарію на довкілля та стан здоров'я населення полягатиме в тому, що:

- до 2027 року чисельність населення вгромаді поступово стабілізується, припиниться його «старіння». Інтенсивність міграційних процесів зменшиться, молодь отримає ширший вибір пропозицій щодо працевлаштування та рідше покидатиме громаду в пошуках кращої життєвої перспективи;

- на території громади сформується привабливі інвестиційні умови, в т.ч. для високотехнологічних підприємств, а також підприємств сфери послуг;
- покращиться стан зелених насаджень, водойм та ґрунтів;
- буде проведено модернізацію мереж водопостачання та водовідведення;
- буде підвищено екологічну культуру мешканців;
- запроваджено систему роздільного сортування сміття у всіх населених пунктах громади;
- частина комунальних закладів будуть забезпечуватися енергією з відновлювальних джерел;
- покращиться стан здоров'я населення.

Базуючись на демографічних тенденціях, аналізі політичної, соціально-економічної ситуації в територіальній громаді, найбільш імовірним є «інерційний» сценарій розвитку Марганецької територіальної громади. Однак, завдяки злагодженим зусиллям усіх заінтересованих сторін, у першу чергу – органів влади різних рівнів, можна створити умови для наближення сценарію розвитку до оптимістичного.

Проект оновленої Стратегії та План заходів поряд з економічними та соціальними завданнями містить екологічні цілі та завдання, які передбачають досягнення високих екологічних стандартів через формування екологічної свідомості у місцевих мешканців та забезпечення екологічної безпеки.

В інтересах ефективного розвитку громади та підвищення якості життя її населення найсприятливішим варіантом буде затвердження запропонованого проєкту оновленої Стратегії та Плану заходів.

Опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення

Зміст звіту про СЕО визначався змістом та характером пропозицій, сформованих під час проєкту Стратегії та Плану заходів з урахуванням сучасних знань і методів оцінювання.

Для здійснення СЕО був обраний метод експертних оцінок, суть якого полягає у визначенні майбутнього на основі думок кваліфікованих спеціалістів. При цьому здійснювалось:

- збір та аналіз інформації про поточний стан складових довкілля, включаючи значення ключових екологічних показників;
- визначення можливих чинників змін антропогенного та природного характеру;
- проведення оцінки потенційного впливу цілей на складові довкілля та на стан здоров'я й добробут населення.

В процесі аналізу стану навколишнього середовища були використані статистичні дані та офіційні дані обласних органів виконавчої влади, що реалізують державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища та реалізують державну політику у сфері охорони здоров'я.

Серед факторів, що ускладнили проведення стратегічної екологічної оцінки можна виділити - відсутність деяких статистичних відомостей.

РОЗДІЛ 9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

Обов'язковою складовою процесу виконання документа державного планування є здійснення моніторингу наслідків його виконання для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, а також для своєчасного вжиття заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення ймовірних негативних наслідків виконання документа державного планування, а в разі їх виявлення не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків, вжиття заходів для їх усунення.

Моніторинг проводиться згідно з Порядком здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 16.12.2020 р. №1272).

Відповідно до пункту 5 зазначеного Порядку для забезпечення систематичності та об'єктивності спостережень за змінами стану довкілля визначено:

1. Зміст заходів для здійснення моніторингу та строки їх виконання.

Моніторинг фактичного впливу на довкілля, умови життєдіяльності населення та стан його здоров'я під час реалізації документа державного планування буде здійснюватися структурними підрозділами Марганецької міської ради, які визначатимуть періодичність моніторингу, перелік індикаторів, забезпечить доступ до вихідних даних та результатів моніторингу.

Для проведення моніторингу рекомендовано здійснювати наступні заходи:

- збір та аналіз інформації про поточний стан складових довкілля, включаючи значення ключових екологічних показників, зокрема порівняння фактичного стану компонентів довкілля з минулорічними показниками – 1 раз на рік на підставі результатів державного статистичного спостереження (у разі виявлення перевищень минулорічних показників провести аналіз на предмет зв'язку з реалізацією заходів Стратегії та Плану заходів);

- порівняння захворюваності населення з минулорічними показниками- 1 раз на рік на підставі результатів державного статистичного спостереження (у разі виявлення перевищень минулорічних показників провести аналіз на предмет зв'язку з реалізацією заходів Стратегії та Плану заходів).

Здійснення таких заходів забезпечує можливість:

- виявлення наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, а саме вторинних,

кумулятивних, синергічних, коротко-, середньота довгострокових (на один, 3-5, 10-15, 50-100 років відповідно), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків;

– запобігання, зменшення та компенсації негативних наслідків, зумовлених виконанням документа державного планування;

– виявлення непередбачених даним Звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Оскільки Стратегія та План заходів є документом державного планування з обмеженим терміном дії, пропонується здійснювати моніторинг його виконання, обмежившись періодом від року прийняття Стратегії та Плану заходів до кінця строку його дії (2027 рік).

Заходи, передбачені для здійснення моніторингу, враховують специфіку Стратегії та Плану заходів, період, на який здійснюється планування, та необхідність здійснення моніторингу на різних стадіях виконання завдань Стратегії та Плану заходів.

Водночас вплив на довкілля проєктів та заходів місцевих програм/проєктів, які увійшли до Плану заходів і скеровані на досягнення цілей Стратегії, і виконання яких передбачає проведення стратегічної екологічної оцінки відповідно до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», будуть моніторитися окремо під час їх реалізації та після їх завершення.

2. Кількісні та якісні показники, одиниці їх вимірювання та цільові значення таких показників відповідно до кожного з визначених у звіті про стратегічну екологічну оцінку наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Моніторинг наслідків виконання Стратегії та Плану заходів для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, базується на відстеженні певних показників (індикаторів) в розрізі компонентів довкілля. Перелік показників (індикаторів) для здійснення моніторингу Стратегії та Плану заходів є орієнтований (невичерпний) і, за потреби, може бути змінений (зменшений або доповнений), а саме:

1. Обсяг фінансування на виконання природоохоронних заходів;
2. Обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря;
3. Обсяги стічних вод;
4. Кількість зелених насаджень;
5. Кількість виявлених та ліквідованих несанкціонованих сміттєзвалищ;
6. Обсяг утворених відходів;
7. Кількість випадків захворюваності населення на захворювання органів дихання та злоякісні новоутворення;
8. Показник народжуваності та смертності населення;
9. Укомплектованість лікарськими посадами медичних закладів.

Здійснення моніторингу впливів виконання Стратегії та Плану заходів на довкілля, у тому числі на здоров'я населення, за визначеними

показниками з веденням щорічної звітності дозволить своєчасно виявляти недоліки і порушення, що негативно впливають на складові довкілля та здоров'я населення, і обґрунтувати необхідні заходи щодо їх усунення.

3. Кількісні та якісні показники, одиниці їх вимірювання та цільові значення таких показників для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Оцінка ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Стратегії та Плану заходів вказує на те, що загалом її реалізація повинна позитивно вплинути на стан атмосферного повітря, водних об'єктів, земельні ресурси, біорізноманіття, збереження об'єктів природно заповідного фонду, Смарагдової мережі, об'єкти культурної спадщини, систему управління відходами, а також здоров'я населення та інфраструктуру забезпечення його життєдіяльності.

Водночас під час виконання документа державного планування в результаті моніторингу реалізації передбачених в ньому цілей можуть бути виявлені впливи на довкілля, у тому числі на здоров'я населення, які мають прямі наслідки на стан навколишнього середовища, умови життєдіяльності та здоров'я населення.

У такому разі перелік індикаторів для моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, в т. ч. здоров'я населення, буде доповнено відповідними індикаторами, які дозволять об'єктивно оцінити та відстежити зміни.

4. Методи визначення кожного із показників, які дають змогу швидко та без надлишкових витрат їх вимірювати.

Під час реалізації Стратегії та Плану заходів будуть відстежуватись екологічні загрози для довкілля шляхом спостережень та збору наявних статистичних та звітних даних про стан довкілля, про наслідки для довкілля та здоров'я населення, які виникли за результатом реалізації передбачених у Плані заходів проєктів та заходів місцевих програм розвитку, скерованих на досягнення стратегічних цілей та бачення Стратегії. Отримані показники будуть проаналізовані та об'єктивно оцінені шляхом порівняння наявних значень з нормативними значеннями (встановленими нормативно-правовими актами) та/або з цільовими значеннями (визначеними у Звіті про стратегічну екологічну оцінку даного документа державного планування).

5. Періодичність вимірювання показників, проведення їх аналізу та співставлення із цільовими значеннями.

Відповідно до статті 17 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» моніторинг наслідків виконання документа державного планування, у тому числі для здоров'я населення, оприлюднюється один раз на рік органом місцевого самоврядування на своєму офіційному веб сайті у мережі Інтернет, вноситься до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки та у разі виявлення не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку

негативних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, вживає заходів для їх усунення.

Відтак, вимірювання показників, проведення їх аналізу та співставлення із цільовими значеннями буде здійснюватися не рідше одного разу на рік.

б. Засоби і способи виявлення наявності або відсутності наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, з урахуванням можливості виявлення негативних наслідків виконання документа державного планування, не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку включають:

- порівняння очікуваних і фактичних наслідків, що дозволяє отримати інформацію про вплив реалізації документа державного планування на довкілля, в т. ч. здоров'я населення;

- отримання інформації, яка може бути використана для удосконалення майбутніх оцінок (моніторинг як інструмент контролю якості CEO);

- перевірка дотримання екологічних норм, встановлених відповідними органами влади;

- відстеження процесу виконання документа державного планування відповідно до ухвалених в ньому цілей та завдань, включаючи передбачені заходи із запобігання, скорочення або пом'якшення несприятливих наслідків для довкілля, в т. ч. здоров'я населення.

У разі виявлення систематичних відхилень від гігієнічних нормативів складових довкілля необхідно здійснювати аналіз захворюваності населення громади з метою виявлення негативного впливу факторів навколишнього середовища на здоров'я населення, використовуючи в тому числі статистичні дані.

У разі, якщо під час здійснення моніторингу буде виявлено непередбачені Звітом про стратегічну екологічну оцінку негативні наслідки реалізації Стратегії та Плану заходів для довкілля, у тому числі для здоров'я жителів громади, ОМС буде вживати заходів для їх усунення, а також розгляне пропозиції щодо внесення змін до Стратегії та Плану заходів для запобігання подібним негативним наслідкам у майбутньому.

У разі внесення суттєвих змін до Стратегії та Плану заходів вони підлягатимуть стратегічній екологічній оцінці.

Замовник протягом п'яти робочих днів з дня затвердження Стратегії та Плану заходів розміщує на своєму офіційному веб сайті та вносить до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки затверджену Стратегію та План заходів, рішення про їх затвердження, заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання Стратегії та Плану заходів, і письмово повідомляє про це орган, зазначений у статті 6 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» (центральный орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища).

РОЗДІЛ 10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (за наявності)

Проект Стратегії та Плану заходів років не містить конкретних проєктів здійснення господарської діяльності, які можуть мати значний вплив на довкілля сусідніх держав, і які потребують надання документів дозвільного характеру на їх провадження, а також не визначає місцезнаходження, розміру, потужності або розміщення ресурсів.

Відтак стратегічна екологічна оцінка проєкту документа державного планування (Стратегії та Плану заходів) не передбачає проведення транскордонних консультацій щодо ймовірних наслідків від його реалізації для довкілля, в тому числі здоров'я населення, зачеплених держав (сусідніх країн). Водночас проєкти, які будуть скеровані на виконання завдань та досягнення цілей Стратегії і включені до Плану заходів, і відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» підлягатимуть оцінці впливу на довкілля та/або проведенню стратегічної екологічної оцінки відповідно до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», окремо проходитимуть процедуру оцінки впливу на довкілля, в т. ч., за потреби, щодо транскордонних наслідків для довкілля та здоров'я населення зачеплених держав, до прийняття рішення про їх реалізацію.

РОЗДІЛ 11. Резюме нетехнічного характеру інформації, розраховане на широку аудиторію

1. Стратегія розвитку Марганецької міської територіальної громади на період до 2027 року та План заходів з реалізації у 2025-2027 роках Стратегії розвитку Марганецької міської територіальної громади покликані забезпечити підвищення рівня життя мешканок і мешканців шляхом відновлення людського капіталу, соціальної адаптації, збереження національної ідентичності та подолання наслідків війни, а також диверсифікацію локальної економіки, розвиток на основі інновацій, місцевого потенціалу та ініціатив, сприяти відновленню та забезпеченню стійкості інфраструктури до зовнішніх викликів, створення гідних та комфортних умов для життя спільноти та сформувати безпечне, стає та екосвідоме середовище, стійке до кліматичних змін, через збалансування потреб сьогодення та інтересів майбутніх поколінь. Стратегічні напрями розвитку громади включають природоохоронну складову й спрямовані на забезпечення цілей з формування безпечного, сталого та екосвідомого середовища, стійкого до кліматичних змін, через збалансування потреб сьогодення та інтересів майбутніх поколінь, дієву систему громадської безпеки та правопорядку, протидію ворожій пропаганді, розбудову системи охорони навколишнього природного середовища та поводження з відходами, підвищення рівня екологічної свідомості мешканок і мешканців, послаблення наслідків зміни клімату та адаптації до них тощо.

2. Проєкт Стратегії та Плану заходів скерований на досягнення визначених в Стратегії цілей і узгоджуються з основними засадами збереження довкілля та адаптації до змін клімату, визначеними в документах державного планування, які охоплюють різні складові довкілля, а також здоров'я населення (Стратегією екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року, Водною стратегією України на період до 2050 року, Енергетичною стратегією України до 2050 року, Національною транспортною стратегією України на період до 2030 року; та іншими).

3. Природно-кліматичні умови на території громади дозволяють вести сільське господарство, сприяють вирощуванню зернових культур та дають змогу отримувати високоякісне продовольче зерно. Чорноземи різної глибини гумусового шару створюють оптимальні умови для аграрного виробництва. Сільськогосподарські землі займають основну частину земельного фонду - 52,7%, більшість з яких використовуються для вирощування зернових та технічних культур.

Радіаційна обстановка на території громади в цілому у 2024 році була стабільною і знаходилася у межах природного радіаційного фону. Екстремально-високі рівні радіоактивного забруднення не спостерігалися.

4. Серед головних екологічних проблем Марганецької міської територіальної громади можна виділити наступні: забруднення атмосферного повітря та ґрунтів шкідливими викидами, які спричиняють транспортні засоби, особливо в місцях житлової забудови; знос мереж водопостачання і водовідведення, неефективна робота очисних споруд внаслідок значного зносу; вплив вітрової ерозії на ґрунти.

5. Основні зобов'язання у сфері охорони довкілля Стратегії та Плану заходів визначаються низкою документів міжнародного рівня, які підписала Україна, та законами України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року», «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про оцінку впливу на довкілля», «Про природнозаповідний фонд України», «Про охорону атмосферного повітря», «Про управління відходами», «Про рослинний світ», «Про тваринний світ», «Про охорону культурної спадщини», «Про стратегічну екологічну оцінку», «Про інвестиційну діяльність», Водним кодексом України та іншими.

6. Реалізація Стратегії та Плану заходів не передбачає появу нових негативних наслідків для довкілля. Водночас реалізація багатьох оперативних цілей і завдань Стратегії та проєктів/програм Плану заходів сприятиме покращенню екологічної ситуації в громаді. За умови дотримання та виконання захисних і охоронних заходів, що відповідають чинним нормативним вимогам, ймовірність появи впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний кумулятивні та синергічні наслідки для довкілля, в т. ч. здоров'я населення, є незначними.

7. Для зменшення впливу викиду шкідливих речовин в атмосферу доцільно: створити території зелених насаджень обабіч автошляхів; здійснити озеленення території громади; зменшити викиди шкідливих речовин підприємствами та організаціями в атмосферне повітря шляхом застосування сучасних технологій та систем очищення; стимулювати заходи з підвищення енергетичної ефективності і енергозбереження у всіх галузях (в першу чергу, комунальних закладів); впровадити проекти з використання альтернативних джерел енергії.

Для забезпечення екологічної безпеки водних ресурсів у громаді та запобігання потрапляння стічних вод домогосподарств та підприємств в ґрунт та поверхневі води потрібно: здійснити поступову заміну зношених інженерних систем водопостачання та водовідведення; здійснити модернізацію водоочисних споруд; здійснити реконструкцію існуючої системи біологічних очисних споруд із застосуванням інноваційних та енергоефективних технологій очищення стічних вод; впровадити систему моніторингу за станом водопостачання та водовідведення, а також здійснювати контроль за дотриманням норм водоохоронних зон; здійснити захист джерел питного водопостачання від шкідливого впливу, формування зон санітарної охорони навколо джерел водопостачання; здійснити ремонт та реконструкцію каналізаційних систем.

Для запобігання забруднення території громади відходами необхідно: регулярно провадити моніторинг появи стихійних сміттєзвалищ та своєчасно їх ліквідовувати; розширити зону охоплення території громади вивезенням відходів; запроваджувати систему роздільного сортування сміття (встановити окремі контейнери для скла, паперу, пластикових пляшок і змішаних відходів) в населених пунктах громади; забезпечити комунальні підприємства необхідним обладнанням та технікою, зокрема придбати спеціальний автомобіль для збору і вивезення побутових відходів; впроваджувати сучасні методи збору та переробки відходів; посилити просвітницьку діяльність щодо створення екологічної культури місцевих мешканців не лише серед дітей, але й серед осіб зрілого віку; створити сприятливі умови для розвитку бізнесу у сфері управління відходами.

Для запобігання погіршенню здоров'я населення громади необхідно: вдосконалювати і розширювати медичні послуги, що надають амбулаторії в громаді; покращити матеріально-технічну базу закладів охорони здоров'я громади; проводити інформаційно-оздоровчі заходи щодо популяризації активного способу життя, формування відповідального ставлення до оточуючого середовища та власного здоров'я.

Розглянувши альтернативи аналізованому проєкту Стратегії та Плану заходів, дійшли висновку, що в інтересах забезпечення ефективного системного розвитку Марганецької міської територіальної громади з врахуванням принципу екологічної збалансованості громади найбільш прийнятним варіантом буде затвердження аналізованого проєкту Стратегії та Плану заходів.

З огляду на зазначене можна стверджувати, що в цілому оновлення Стратегії розвитку Марганецької міської територіальної громади на період до 2027 року та розробку Плану заходів було проведено з урахуванням ймовірних впливів на довкілля та заходів з мінімізації появи негативних ризиків.

Реалізація Стратегії та Плану заходів, за умови дотримання екологічних вимог, сприятиме збереженню довкілля та зменшенню антропогенного навантаження. Робота у напрямку досягнення її цілей забезпечить стійкий розвиток Марганецької міської територіальної громади та сприятиме покращенню рівня життя місцевих мешканців через діяльність органів місцевого самоврядування, бізнесу та мешканців громади з дотриманням екологічних норм та раціональне використання природних ресурсів.

Виконавці документу:

Стельмашук А.І.

начальник управління фінансів, економіки та регуляторної політики Марганецької міської ради

Захарченко Є.В.

завідувач сектору економіки та регуляторної політики управління фінансів, економіки та регуляторної політики Марганецької міської ради

Челишева Т.В.

в.о. завідувача відділу землекористування та екології Марганецької міської ради